

ວິທີການຮັບມື ກັບການ
ລົງທຶນ ຢູ່ພື້ນທີ່
ຊຸມຊົນຂອງທ່ານ

ຄູ່ມືແນະນຳສຳລັບ ຊຸມຊົນ
ແລະ ຜູ້ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ
ວຽກງານ ການລົງທຶນຢ່າງ
ມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ
ຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ

ພາກສະເໜີ

ການລົງທຶນໃນຂົງເຂດກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ ໂດຍການເຊົ່າ ແລະ ການສໍາປະທານ ທີ່ດິນຂອງລັດ, ການເຮັດສັນຍາກະສິກໍາ ແລະ ການເຊົ່າທີ່ດິນຈາກບຸກຄົນ ສາມາດເປັນເຄື່ອງມືໃນການສົ່ງເສີມການພັດທະນາຊຸມນະບົດ ແລະ ຮັບປະກັນຄວາມໝັ້ນຄົງ ດ້ານສະບຽງອາຫານ. ການລົງທຶນຍັງສາມາດປະກອບສ່ວນເຂົ້າໃນການສ້າງໂອກາດການຈ້າງງານ, ການສ້າງລາຍຮັບຈາກພາສີ-ອາກອນ ແລະ ການປັບປຸງພື້ນຖານໂຄງລ່າງ ຊຶ່ງປະກອບສ່ວນໃຫ້ແກ່ ການພັດທະນາເສດຖະກິດຢູ່ເຂດທີ່ມີການລົງທຶນ ແລະ ປັບປຸງຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງປະຊາຊົນທີ່ອາໄສຢູ່ພື້ນທີ່ການລົງທຶນ ໃຫ້ດີຂຶ້ນນຳອີກ.

ນັກລົງທຶນທີ່ມາດໍາເນີນທຸລະກິດຢູ່ ສປປ ລາວ ຕ້ອງໄດ້ປະຕິບັດຕາມບັນດາ **ກົດໝາຍ ແລະ ມາດຕະຖານ**ຕ່າງໆ. ທັງນີ້ກໍ່ເພື່ອຮັບປະກັນວ່າ ການລົງທຶນຈະສ້າງຜົນປະໂຫຍດໃຫ້ແກ່**ຊຸມຊົນຢູ່ໃນພື້ນທີ່ການລົງທຶນ** ໂດຍສະເພາະແມ່ນ **ການປັບປຸງຊີວິດການເປັນຢູ່, ຊ່ວຍລຸດຜ່ອນຄວາມທຸກຍາກ ແລະ ໄພອິດຫົວ ແລະ ຫຼີກລ່ຽງການທໍາລາຍສິ່ງແວດລ້ອມ.**

ການປົກປ້ອງສິດຂອງປະຊາຊົນ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ແມ່ນຄວນຖືເປັນບຸລິມະສິດອັນດັບໜຶ່ງ ໃນການຕັດສິນໃຈຮັບເອົາການລົງທຶນໃນຂົງເຂດທີ່ດິນ. ໃນໄລຍະຜ່ານມາ, ໂຄງການການລົງທຶນຈໍານວນໜຶ່ງ ແມ່ນມີການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດບໍ່ສອດຄ່ອງກັບລະບຽບການຂອງສປປ ລາວ. ຕົວຢ່າງ, ນັກລົງທຶນໄດ້ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດກິດຈະກຳການລົງທຶນໄປກ່ອນແລ້ວ ໂດຍທີ່ຍັງບໍ່ທັນໄດ້ຮັບໃບອະນຸຍາດການລົງທຶນເທື່ອ ຫຼື ໂຄງການລົງທຶນຈໍານວນໜຶ່ງ ກໍ່ບໍ່ທັນໄດ້ດໍາເນີນ ການປະເມີນຜົນກະທົບດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ (ESIA)¹ ໂດຍສະເພາະແມ່ນຂະບວນການວິເຄາະ ແລະ ປະເມີນຄວາມສ່ຽງ ທີ່ອາດຈະພາໃຫ້ເກີດຜົນກະທົບທາງດ້ານລົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງຊຸມຊົນທີ່ອາໄສຢູ່ພື້ນທີ່ເປົ້າໝາຍຂອງການລົງທຶນດັ່ງກ່າວ. ເຖິງແມ່ນວ່າ ບັນຫານີ້ໄດ້ຮັບການປັບປຸງໃຫ້ດີຂຶ້ນໃນລະດັບໜຶ່ງກໍ່ຕາມ, ແຕ່ສິ່ງທ້າທາຍຫຼາຍຢ່າງກໍ່ຍັງຄົງເກີດຢູ່ເປັນຕົ້ນແມ່ນ ເກີດມີຂໍ້ຂັດແຍ້ງດ້ານທີ່ດິນ ລະຫວ່າງ ນັກລົງທຶນ ແລະ ຊຸມຊົນ ເນື່ອງຈາກສິດທິພື້ນຖານຂອງພົນລະເມືອງ², ສິດທິດິນ³ ຫຼື ສິດທິດ້ານແຮງງານ ບໍ່ໄດ້ຮັບການເຄົາລົບ ຫຼື ຖືກລະເມີດໂດຍນັກລົງທຶນ. ສະນັ້ນ, ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ການລົງທຶນ ສ້າງຜົນກະທົບທາງດ້ານລົບຕໍ່ຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງຊຸມຊົນ ແລະ ສ້າງຄວາມເສຍຫາຍໃຫ້ກັບສິ່ງແວດລ້ອມ.

ລັດຖະບານ ສປປ ລາວ ໄດ້ຮັບຮູ້ ແລະ ໂດຍໄດ້ຮັບການສະ ໜັບສະໜູນຈາກ GIZ ຈຶ່ງໄດ້ລິເລີ່ມ ໃນການແນະນຳໃຫ້ແກ່ນັກລົງທຶນ ກ່ຽວກັບ ຂັ້ນຕອນຂອງການລົງທຶນ ແລະ ຊ່ວຍເຫຼືອນັກລົງທຶນໃນການເຄົາລົບກົດໝາຍ ແລະ ມາດຕະຖານຂອງລັດຖະບານລາວ ແລະ ບັນດາຫຼັກການສາກົນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ.

ສິ່ງສໍາຄັນ **ຊຸມຊົນຕ້ອງຮູ້ສິດຂອງຕົນ** ແລະ ຮັບຮູ້ເຖິງຂັ້ນຕອນ ທີ່ນັກລົງທຶນມີພັນທະ ແລະ ຕ້ອງໄດ້ເຮັດ ຢູ່ໃນແຕ່ລະໄລຍະຂອງການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໂຄງການລົງທຶນ ລວມທັງ ກ່ອນການລົງທຶນ, ດໍາເນີນການລົງທຶນ ແລະ ສິ້ນສຸດການລົງທຶນ. ນັກລົງທຶນຈະຕ້ອງປະຕິບັດຕາມກົດລະບຽບ, ແຕ່ຊຸມຊົນມີຄວາມຈຳເປັນຕ້ອງໄດ້ຮັບຮູ້ ກ່ຽວກັບ ຄວາມຜິດຊອບ ແລະ ວິທີການດໍາເນີນການຂອງນັກລົງທຶນ ທີ່ກ່ຽວກັບ ການປົກປ້ອງຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງເຂົາເຈົ້າ.

ຈຸດປະສົງຂອງແຜ່ນພັນນີ້ ແມ່ນເພື່ອ ອະທິບາຍໃຫ້ຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນໄດ້ຮັບຮູ້ຂໍ້ມູນ ກ່ຽວກັບ ພັນທະຂອງຜູ້ລົງທຶນ; ຈາກນັ້ນຊຸມຊົນຕ້ອງຮັບຮູ້ວ່າ: ໃນເວລາທີ່ໂຄງການລົງທຶນສ້າງຄວາມເສຍຫາຍ ເຂົາເຈົ້າສາມາດໄປສະເໜີຮ້ອງທຸກຢູ່ໃສ - **ຊຸມຊົນຄວນໃຊ້ສິດ ຂອງຕົນແນວໃດແດ່!**

¹ ESIA ແມ່ນຂະບວນການ ເກັບກຳ ແລະ ວິເຄາະຂໍ້ມູນ ເພື່ອກຳນົດຜົນກະທົບທາງບວກ ແລະ ທາງລົບທີ່ອາດຈະເກີດຂຶ້ນ ຈາກການລົງທຶນດັ່ງກ່າວ. ນອກຈາກນັ້ນ, ຍັງກຳນົດມາດຕະການຫຼຸດຜ່ອນຄວາມເສຍຫາຍທີ່ອາດຈະເກີດຂຶ້ນຈາກການດໍາເນີນການລົງທຶນດັ່ງກ່າວ..
² ລັດຖະທຳມະນູນ ຂອງສປປ ລາວ ສະບັບປີ 2015 ໄດ້ລະບຸວ່າ ພົນລະເມືອງລາວທຸກຄົນ - ໂດຍບໍ່ຈຳແນກເພດ, ຖານະທາງສັງຄົມ, ລະດັບການສຶກສາ, ຄວາມເຊື່ອຖື ແລະ ຊົນເຜົ່າ ລ້ວນແຕ່ມີສິດເທົ່າທຽມກັນ, ໃນນີ້ລວມທັງສິດໃນການເລືອກຕັ້ງ ແລະ ສິດທິທາງດ້ານການເມືອງ, ເສດຖະກິດ, ວັດທະນະທຳ ແລະ ສັງຄົມ.
³ ມາດຕາ 130 ຂອງກົດໝາຍວ່າດ້ວຍທີ່ດິນ ຂອງສປປ ລາວ ສະບັບປີ 2019 ໄດ້ເວົ້າວ່າ ລັດຮັບຮູ້ ແລະ ປົກປ້ອງ ສິດທິດ້ານການນຳໃຊ້ທີ່ດິນຕາມປະເພນີ ທີ່ບໍ່ທັນມີໃບຕາດິນຢ່າງເປັນທາງການ. ມາດຕາ 154 ຂອງກົດໝາຍສະບັບດັ່ງກ່າວ ຍັງລະບຸຕື່ມອີກວ່າ ເຈົ້າຂອງທີ່ດິນມີສິດໄດ້ຮັບຄ່າຊົດເຊີຍຈາກ ການເວນຄິນທີ່ດິນ ເພື່ອການພັດທະນາ ແລະ ນຳໃຊ້ເຂົ້າໃນກິດຈະກຳການລົງທຶນ.

ການລົງທຶນໃນຂົງເຂດທີ່ດິນ - ກົດໝາຍ ແລະ ມາດຕະຖານ

ທຸກການລົງທຶນຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ ຕ້ອງໄດ້ປະຕິບັດຕາມກົດໝາຍຂອງ ສປປ ລາວ ແລະ ກົດໝາຍຂອງທ້ອງຖິ່ນ. ເຊິ່ງຜູ້ລົງທຶນສາມາດນຳໃຊ້ ມາດຕະຖານ ແລະ ຄູ່ມືແນະນຳຕ່າງໆ ເພື່ອເປັນບ່ອນອີງໃນຂະບວນການວາງແຜນ ແລະ ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ກິດຈະກຳການລົງທຶນຂອງເຂົາເຈົ້າ. ທັງນີ້ກໍ່ເພື່ອແນໃສ່ໃຫ້ການດຳເນີນການລົງທຶນມີຄວາມສອດຄ່ອງກັບບັນດາສິດທິພື້ນຖານຂອງພົນລະເມືອງລາວ - ສິດຖືຄອງ ແລະ ສິດທິດ້ານແຮງງານ ແລະ ສິດທິໃນການປົກປັກຮັກສາສິ່ງແວດລ້ອມ.

ການລົງທຶນໃດກໍ່ຕາມ ແມ່ນມີຄວາມສ່ຽງທີ່ຈະສ້າງຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ປະຊາຊົນ ໄດ້. ແຕ່ສິ່ງສຳຄັນແມ່ນ ການລົງທຶນຕ້ອງເຄົາລົບສິດທິພື້ນຖານຂອງຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ພະຍາຍາມຫຼີກລ່ຽງການສ້າງຄວາມເສຍຫາຍຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ. ພ້ອມດຽວກັນນີ້ ໂຄງການລົງທຶນກໍ່ຄວນໄດ້ເອົາໃຈໃສ່ເປັນພິເສດຕໍ່ກຸ່ມຄົນທີ່ມີຄວາມສ່ຽງ ແລະ ດ້ອຍໂອກາດ ທີ່ອາດຈະໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກການລົງທຶນ, ຍ້ອນວ່າເຂົາເຈົ້າມັກຈະບໍ່ມີວິທີການປົກປ້ອງສິດຂອງເຂົາເຈົ້າ. ເຊິ່ງໃນນີ້ລວມທັງແມ່ຍິງ ເນື່ອງຈາກວ່າ ເຂົາເຈົ້າມີໂອກາດຫຼາຍທີ່ຈະໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຢູ່ໃນພື້ນທີ່ເຂດຊົນນະບົດ ຍ້ອນວ່າເຂົາເຈົ້າມີບົດບາດທີ່ສຳຄັນຫຼາຍໃນການທຳການຜະລິດກະສິກຳ ແລະ ການພັດທະນາບ້ານ.

ກ່ອນທີ່ຈະເລີ່ມຕົ້ນຈັດຕັ້ງປະຕິບັດທຸກໂຄງການລົງທຶນ ແມ່ນຄວນໄດ້ຮັບ ການເຫັນດີເຫັນພ້ອມຈາກຊຸມຊົນສາກ່ອນ. ພ້ອມດຽວກັນກໍ່ຕ້ອງໄດ້ກຳນົດເງື່ອນໄຂໃຫ້ຊັດເຈນວ່າ ທຸກໂຄງການລົງທຶນຢູ່ພື້ນທີ່ ຫຼື ໃກ້ກັບພື້ນທີ່ດິນຂອງຊຸມຊົນ ແມ່ນຄວນຈະຕ້ອງປະກອບສ່ວນເຂົ້າໃນການພັດທະນາຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນ ເພື່ອຜົນປະໂຫຍດຂອງຊຸມຊົນ.

ຮູບສະແດງທີ 1: ແຮງງານຍິງຈາກບ້ານໃກ້ຄຽງ ສວນປູກໝາກພຸກ ຢູ່ເມືອງ ກາສີ ກຳລັງຕັດແຕ່ງກິ່ງອ່ອນຕົ້ນໝາກພຸກ.

ນັກລົງທຶນຢູ່ ສປປ ລາວ ມີພັນທະໃນການປະຕິບັດຕາມ ລະບຽບການ ດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້ຢ່າງເຂັ້ມງວດ:

- ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍສິ່ງເສີມການລົງທຶນ (2016): ໄດ້ອະທິບາຍຂັ້ນຕອນການລົງທຶນ ແລະ ເອກະສານນິຕິກຳທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ /ໃບອະນຸຍາດທີ່ສຳຄັນ ທີ່ນັກລົງທຶນຄວນມີກ່ອນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດການລົງທຶນ. ສຳລັບການລົງທຶນໃນການປູກພືດກະສິກຳ, ແມ່ນມີຄຳແນະນຳລະອຽດທີ່ໄດ້ລະບຸໄວ້ໃນຄຳແນະນຳຂອງລັດຖະມົນຕີ ເລກທີ 0457/ຜທ (2019) ກ່ຽວກັບ ການອະນຸມັດການລົງທຶນ ແລະ ກົນໄກການຄຸ້ມຄອງທີ່ດິນສຳລັບການເຊົ່າ ຫຼື ສຳປະທານເພື່ອປູກພືດກະສິກຳ.
- ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍການປົກປ້ອງສິ່ງແວດລ້ອມ (2012): ໄດ້ກຳນົດໄວ້ວ່າ: ທຸກໆການລົງທຶນຕ້ອງໄດ້ດຳເນີນການປະເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ ແລະ ສ້າງແຜນການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ຕິດຕາມສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ.
- ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍທີ່ດິນ (2019): ອະທິບາຍຂໍ້ກຳນົດ ແລະ ເງື່ອນໄຂຂອງແບບການລົງທຶນໃນຂົງເຂດທີ່ດິນໃນຫຼາຍຮູບແບບ ລວມທັງ ການໃຫ້ເຊົ່າ ແລະ ສຳປະທານທີ່ດິນຂອງລັດ ແລະ ການເຊົ່າທີ່ດິນຈາກບຸກຄົນ.
- ດຳລັດເລກທີ 84 ວ່າດ້ວຍການຊົດເຊີຍ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງການຍົກຍ້າຍຈັດສັນ ທີ່ຕິດພັນກັບກິດຈະກຳການພັດທະນາ (2016): ໄດ້ອະທິບາຍພັນທະຂອງຜູ້ລົງທຶນ ກ່ຽວກັບ ການຊົດເຊີຍທີ່ເປັນທຳຕໍ່ການສູນເສຍທີ່ດິນ ແລະ ຊັບພະຍາກອນ ທີ່ເກີດຈາກກິດຈະກຳການລົງທຶນ.
- ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍແຮງງານປີ (2013): ໄດ້ກຳນົດໃຫ້ນັກລົງທຶນຈ້າງແຮງງານທີ່ເປັນຄົນລາວ ແລະ ແຮງງານຈາກຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນ ໃນການດຳເນີນກິດຈະກຳການລົງທຶນ.

ຫຼັກການ ແລະ ມາດຕະຖານ ສາກົນ

ມີມາດຕະຖານແລະຫຼັກການສາກົນທີ່ສຳຄັນຈຳນວນໜຶ່ງທີ່ນັກລົງທຶນຄວນປະຕິບັດຕາມ. ເຊິ່ງບັນດາຫຼັກການເຫຼົ່ານີ້ມີຈຸດປະສົງເພື່ອໃນການປົກປ້ອງຜົນປະໂຫຍດຂອງຊຸມຊົນ ແລະ ປ້ອງກັນຄວາມເສຍຫາຍຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ. ເຊິ່ງມາດຕະຖານແລະ ຫຼັກການສາກົນທີ່ສຳຄັນທີ່ສຸດມີ: **ບົດແນະນຳຕາມຄວາມສະໝັກໃຈ ກ່ຽວກັບການຄຸ້ມຄອງ ການຄອບຄອງນໍ້າໃຊ້ ທີ່ດິນ, ພື້ນທີ່ປະມົງ ແລະ ປ່າໄມ້ ທີ່ມີຄວາມຮັບຜິດຊອບໃນເງື່ອນໄຂຄວາມໝັ້ນຄົງດ້ານສະບຽງອາຫານຂອງຊາດ (VGGT) ແລະ ຫຼັກການ ການລົງທຶນໃນຂະແໜງກະສິກຳ ແລະ ລະບົບອາຫານທີ່ມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ (CFS-RAI).**

ຫຼັກການ VGGT ລະບຸວ່າ: "ການລົງທຶນທີ່ມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ ບໍ່ຄວນສ້າງຄວາມເສຍຫາຍ ແລະ ຜົນກະທົບທາງດ້ານລົບຕ່າງໆ, ຄວນປົກປ້ອງສິດຄອບຄອງນໍ້າໃຊ້ທີ່ດິນທີ່ຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍ⁴ ແລະ ບໍ່ສ້າງຄວາມເສຍຫາຍຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ຄວນເຄົາລົບຕໍ່ [ສິດທິພື້ນຖານຂອງພົນລະເມືອງ]." (ວັກທີ 12.4) ແລະ ນັກລົງທຶນ ມີຄວາມຮັບຜິດຊອບໃນການເຄົາລົບກົດໝາຍ, ນິຕິກຳຂອງປະເທດ, ຮັບຮູ້ ແລະ ເຄົາລົບສິດຄອບຄອງນໍ້າໃຊ້ຂອງຜູ້ອື່ນ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງດ້ວຍກົດໝາຍ (ວັກທີ 12.12).

ຫຼັກການ CFS-RAI ໄດ້ເນັ້ນໜັກວ່າ: "ການລົງທຶນຢ່າງມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ... ແມ່ນຮຽກຮ້ອງໃຫ້ມີການເຄົາລົບ, ປົກປ້ອງ ແລະ ສິ່ງເສີມສິດທິມະນຸດ, ລວມເຖິງການພັດທະນາຄວາມກ້າວໜ້າດ້ານສິດທິ ໃນການໄດ້ເຂົ້າເຖິງສະບຽງອາຫານທີ່ພຽງພໍຕາມນະໂຍບາຍການຄ້າປະກັນດ້ານສະບຽງອາຫານແຫ່ງຊາດ... ຕິດພັນກັບເຄື່ອງມືການປົກປ້ອງສິດທິມະນຸດຂອງສາກົນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ" (CFS-RAI, ວັກທີ 3).

⁴ ຫຼັກການ VGGT ໃນທີ່ນີ້ໝາຍເຖິງສິດທິພື້ນຖານ (ຕໍ່ທີ່ດິນ) ຂອງພົນລະເມືອງ. ນັກລົງທຶນມີຄວາມຮັບຜິດຊອບໃນການປະຕິບັດຕາມກົດໝາຍຂອງປະເທດ ແລະ ນິຕິກຳ ແລະ ເຄົາລົບຕໍ່ສິດດ້ານທີ່ດິນຂອງປະຊາຊົນ, ຫຼືກວ່າງການຍຶດຄືນທີ່ດິນ ແລະ ຄວາມເສຍຫາຍຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ.

ຫຼັກການ ການເຫັນດີເຫັນພ້ອມ ໂດຍໄດ້ຮັບຂໍ້ມູນລ່ວງໜ້າ ແລະ ພຽງພໍ (FPIC):

ຫຼັກການ FPIC ໄດ້ກຳນົດໄວ້ວ່າ: ການລົງທຶນໃດໆກໍ່ຕາມທີ່ສ້າງຜົນກະທົບຕໍ່ທີ່ດິນ ຫຼື ຊັບພະຍາກອນຂອງຊຸມຊົນ ທ້ອງຖິ່ນ ບໍ່ຄວນໃຫ້ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ຖ້າບໍ່ໄດ້ຮັບການເຫັນດີເຫັນພ້ອມ ໂດຍໄດ້ຮັບຂໍ້ມູນລ່ວງໜ້າ ແລະ ພຽງພໍ (FPIC) ຈາກຜູ້ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກໂຄງການລົງທຶນທີ່ສະເໜີນັ້ນ. ນັກລົງທຶນມີພັນທະໃນການສະໜອງຂໍ້ມູນ ກ່ຽວກັບ ໂຄງການລົງທຶນຂອງເຂົາເຈົ້າໃຫ້ກັບຊຸມຊົນ ແລະ ໃຫ້ເວລາຊຸມຊົນໃນການພິຈາລະນາ ແລະ ຕັດສິນໃຈ. ໃຫ້ສິດທິແກ່ ຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນໃນການຢັບຢ້ຽມ - ສິດທິທີ່ຈະປະຕິເສດ - ຕໍ່ໂຄງການລົງທຶນທີ່ກຳລັງດຳເນີນຢູ່ໃນຂອບເຂດພື້ນທີ່ຂອງ ເຂົາເຈົ້າ. ສິດທິດັ່ງກ່າວນີ້ອາດຖືກບັງຄັບໃຊ້ຕະຫຼອດຊ່ວງດຳເນີນໂຄງການ ຖ້າຫາກວ່າລັກ ສະນະ ຫຼື ຂອບເຂດຂອງ ການລົງທຶນມີການປ່ຽນແປງໄປຕາມການເວລາ.

ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ: GIZ. 2023. ບັນລຸການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງຊຸມຊົນທີ່ມີປະສິດຕິຜົນ ແລະ ທົ່ວເຖິງ ໃນຂະບວນການ ລົງທຶນດ້ານກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ທີ່ມີຄວາມຮັບຜິດຊອບຢູ່ ສປປ ລາວ - ຄູ່ມືສຳລັບນັກລົງທຶນ ແລະ ຜູ້ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ວຽກງານການລົງທຶນທີ່ມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ.

ຄຳແນະນຳໃນທາງປະຕິບັດ ສຳລັບຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນ:

<p>ຊອກຫາການຊ່ວຍເຫຼືອ:</p> <p>ເນື່ອງຈາກວ່າຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນ, ປະຊາຊົນ ຫຼື ຜູ້ນຳໃຊ້ ທີ່ດິນ ແມ່ນມີອຳນາດຕໍ່າກວ່າລັດຖະບານ ຫຼື ນັກລົງທຶນ, ສະນັ້ນ, ມັນຈຶ່ງຈຳເປັນທີ່ຈະຕ້ອງໄດ້ຊອກຮູ້ສິດຂອງຕົນ ແລະ ຖ້າເປັນໄປໄດ້, ໃຫ້ຊອກຫາການຊ່ວຍເຫຼືອ ຈາກອົງການຈັດຕັ້ງທາງສັງຄົມ ຫຼື NGOs ທີ່ມີຢູ່ໃນ ຂົງເຂດພື້ນທີ່ຂອງເຂົາເຈົ້າ. ມີຫຼາຍອົງການຈັດຕັ້ງທີ່ສາ ມາດສະໜັບສະໜູນຊຸມຊົນໂດຍຜ່ານຂະບວນການປຸກ ຈິດສຳນຶກ ກ່ຽວກັບ ສິດດ້ານທີ່ດິນ, ໃຫ້ຄຳແນະນຳທາງ ດ້ານກົດໝາຍ ແລະ ຊ່ວຍໃນເຈລະຈາເງື່ອນໄຂກັບນັກ ລົງທຶນ. ຖ້າບໍ່ມີອົງການຈັດ ຕັ້ງດັ່ງກ່າວຢູ່ໃນພື້ນທີ່ຂອງ ທ່ານ, ແມ່ນສາມາດຕິດຕໍ່ຫາ ສະພາທະນາຍຄວາມຂອງ ລາວ, ເຊິ່ງເຮັດວຽກຢູ່ໃນທຸກແຂວງຂອງລາວ (ໂທ: 021 990 445). ສະພາທະ ນາຍຄວາມຈະໃຫ້ການ ສະໜັບສະໜູນຊ່ວຍເຫຼືອໂດຍບໍ່ເສຍຄ່າ, ໂດຍສະເພາະ ແມ່ນຜູ້ທຸກຍາກ, ຜູ້ທີ່ມີຄວາມສ່ຽງ ແລະ ຜູ້ດ້ອຍໂອກາດ.</p>	<p>ການປຸກຝັງຈິດສຳນຶກ:</p> <p>ກ່ອນທີ່ຈະມີການສະເໜີການລົງທຶນໃນຂົງເຂດທີ່ດິນໃດ ໜຶ່ງ ຫຼື ຢູ່ໃກ້ກັບຊຸມຊົນ, ຄວນຈະມີການສ້າງຕັ້ງຄະນະ ກຳມະການພາຍໃນຊຸມຊົນເອງ ເພື່ອຄຸ້ມຄອງ ແລະ ດຳ ເນີນຂະບວນການຕັດສິນໃຈ ວ່າຈະຮັບເອົາໂຄງການລົງ ທຶນເຂົ້າມາໃນຊຸມຊົນ ຫຼື ບໍ່. ພ້ອມດຽວກັນກໍ່ຄວນມີ ການປຶກສາ ແລະ ໄດ້ຮັບການເຫັນດີເຫັນພ້ອມຈາກປະ ຊາຊົນທ້ອງຖິ່ນ ກ່ຽວກັບ ການວາງແຜນການລົງທຶນ. ເຊິ່ງໝາຍຄວາມວ່າຕ້ອງແຈ້ງໃຫ້ທຸກຄົນຮັບຮູ້ວ່າ ຜົນກະ ທົບຂອງການລົງທຶນຈະເປັນແນວໃດ (ຜົນປະໂຫຍດທີ່ ຊົມຊື່ນທີ່ຈະໄດ້ຮັບ ລວມແຖງຄວາມສ່ຽງທີ່ເປັນອັນຕະ ລາຍທີ່ອາດຈະເກີດຂຶ້ນ). ຫຼັກການ FPIC ແມ່ນມີ ຄວາມສຳຄັນຫຼາຍຢູ່ໃນຂະບວນການນີ້ (ລາຍລະອຽດ ເບິ່ງຫຼັກການດັ່ງກ່າວຢູ່ຂ້າງເທິງ).</p>
<p>ນັກລົງທຶນມີພັນທະໃນການສ້າງແຜນທີ່ ການຄອບຄອງ ແລະ ນຳໃຊ້ທີ່ດິນຮ່ວມ ກັບຊຸມຊົນ!</p> <p>ຄວນມີການສ້າງແຜນທີ່ດິນແບບມີສ່ວນຮ່ວມກັບຊຸມ ຊົນແລະ ນັກລົງທຶນ ກ່ຽວກັບ ສິດຄອບຄອງ ແລະ ນຳ ໃຊ້ທີ່ດິນຂອງຊຸມຊົນເພື່ອຫຼີກລ່ຽງຂໍ້ຂັດແຍ່ງດ້ານທີ່ດິນທີ່ ອາດຈະເກີດຂຶ້ນ. ປະຊາຊົນທ້ອງຖິ່ນຜູ້ທີ່ມີຄວາມຮູ້ກ່ຽວ ກັບສະພາບແວດລ້ອມ ຫຼື ພື້ນທີ່ຂອງເຂົາ ເຈົ້າດີ ກໍ່</p>	<p>ການກວດກາ ແລະ ກັ່ນຕອງ:</p> <p>ຖ້າມີການສະເໜີການລົງທຶນ, ຊຸມຊົນຄວນສຶກສາໃຫ້ ຫຼາຍເທົ່າທີ່ຈະຫຼາຍໄດ້ ກ່ຽວກັບ ຜູ້ລົງທຶນ ແລະ ໂຄງ ການລົງທຶນທີ່ສະເໜີມາ ໂດຍການຂໍຂໍ້ມູນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ, ຂໍສຳເນົາເອກະສານສະເໜີການລົງທຶນ ແລະ ຕິດຕໍ່ກັບ ອຳນາດການປົກຄອງຂອງລັດ ຢູ່ຂັ້ນເມືອງ ຫຼື ແຂວງທີ່ ກ່ຽວຂ້ອງ (ເບິ່ງພາກທີ 4). ຕ້ອງຮັບຮູ້ຂໍ້ມູນຢ່າງລະ</p>

<p>ຄວນໃຫ້ມີສ່ວນຮ່ວມໃນການສ້າງແຜນທີ່ການນໍາໃຊ້ທີ່ດິນ. ເຊິ່ງຜົນໄດ້ຮັບຄວນຈະສະແດງໃຫ້ເຫັນ ສະພາບຂອງພື້ນທີ່ດິນໃນປະຈຸບັນ, ເຈົ້າຂອງທີ່ດິນ ແລະ ມີການນໍາໃຊ້ທີ່ດິນແນວໃດ; ເຊິ່ງໃນນີ້ລວມເຖິງຂໍ້ມູນເຂດແດນຂອງຕອນດິນ, ຂອບເຂດຄຸ້ມຄອງຂອງບ້ານ, ການທັບຊ້ອນສິດດ້ານທີ່ດິນ, ທີ່ຕັ້ງຂອງປ່າສະ ຫງວນ, ເຂດອະນຸລັກ ແລະ ຊັບພະຍາກອນທໍາມະຊາດ ເປັນຕົ້ນ ແມ່ນ: ພື້ນທີ່ປ່າໄມ້ຂອງລັດ ແລະ ສະ ຖານທີ່ ທີ່ສໍາຄັນ ຕໍ່ຊຸມຊົນເຊັ່ນ: ປ່າສັກສິດ. ນອກຈາກນີ້, ກໍ່ຄວນຈະມີຂອບເຂດໂຄງການລົງທຶນທີ່ສະເໜີມາ, ເຈົ້າຂອງທີ່ດິນ/ການຄອບຄອງ/ການນໍາໃຊ້ທີ່ດິນໃນປະ ຈຸບັນ ແລະ ຂໍ້ຂັດແຍ້ງ ກ່ຽວກັບ ທີ່ດິນ ແລະ ຂອບເຂດເນື້ອທີ່ຂອງໂຄງການລົງທຶນ ແລະ ອື່ນໆ.</p>	<p>ອຽດ ກ່ຽວກັບ ຜົນປະໂຫຍດ ແລະ ຜົນກະທົບທີ່ອາດຈະເກີດຂຶ້ນ ພ້ອມສ້າງໃຫ້ມີຄະນະກໍາມະການຂອງຊຸມຊົນ ເພື່ອຊ່ວຍໃນຂະບວນການຕັດສິນໃຈ ແລະ ຕົກລົງກັບໂຄງການ ຫຼື ປະຕິເສດບໍ່ຮັບເອົາໂຄງການລົງ ທຶນ.</p>
<p>ການປົກສາຫາລື</p> <p>ຜູ້ຕາງໜ້າຂອງຊຸມຊົນຄວນປົກສາຫາລື ແລະ ເຈລະຈາກັບນັກລົງທຶນ ເພື່ອເກັບກໍາຂໍ້ມູນ, ສ້າງຄວາມໄວ້ວາງໃຈ ແລະ ຕົກລົງເຫັນດີ ກ່ຽວກັບ ເງື່ອນໄຂຂອງການລົງທຶນ. ຊຸມຊົນຄວນຮັບປະກັນວ່າ ເຂົາເຈົ້າມີຂໍ້ມູນພຽງພໍກ່ຽວກັບຜົນປະໂຫຍດທີ່ຄາດວ່າຈະໄດ້ຮັບ ແລະ ຄວາມສ່ຽງຂອງການລົງທຶນ. ຊຸມຊົນຄວນມີເວລາທີ່ພຽງພໍສໍາລັບການປົກສາຫາລືພາຍໃນຊຸມຊົນເອງ ກ່ອນທີ່ຈະຕັດສິນໃຈ (ໂດຍບໍ່ມີນັກລົງທຶນ ແລະ ພາກລັດ ເຂົ້າຮ່ວມ). ຖ້າບໍ່ມີການຕິດຕໍ່ປະສານງານກັບນັກລົງ ທຶນ ແມ່ນມີຄວາມເປັນໄປໄດ້ທີ່ຈະເກີດຄວາມຂັດແຍ້ງຂຶ້ນຫຼາຍຢູ່ໃນຊ່ວງການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໂຄງການລົງ ທຶນ. ຖ້າບໍ່ມີການປົກສາຫາລື ແລະ ບໍ່ໄດ້ຮັບການເຫັນດີເຫັນພ້ອມລະຫວ່າງ ຊຸມຊົນ ແລະ ຜູ້ຕາງໜ້ານັກລົງທຶນ ແມ່ນຊຸມຊົນບໍ່ຄວນຕົກລົງເຫັນດີຮັບເອົາການລົງທຶນ ແລະ ບໍ່ຄວນອະນຸຍາດໃຫ້ນັກລົງທຶນເລີ່ມຕົ້ນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໂຄງການໃດໄດ້.</p>	<p>ການປະເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ</p> <p>ຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ, ນັກລົງທຶນຕ້ອງໄດ້ດໍາເນີນການປະເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ ກ່ອນການລົງທຶນ. ຊຸມຊົນຄວນໄດ້ມີສ່ວນຮ່ວມໃນຂະບວນການປະເມີນດັ່ງກ່າວ ແລະ ຖ້າຈໍາເປັນ ແມ່ນຕ້ອງໄດ້ມີການປັບປ່ຽນວິທີ ຫຼື ກົດຈະກໍາການລົງທຶນ ເພື່ອຫຼີກ ລ່ຽງຜົນກະທົບທາງລົບທີ່ຈະເກີດຂຶ້ນຕໍ່ຊຸມຊົນ.</p>
<p>ການເຈລະຈາຕໍ່ລອງ ທີ່ເປັນທາງການ</p> <p>ຖ້າຫາກຊຸມຊົນໄດ້ມີການຕົກລົງກັບຜູ້ລົງທຶນແລ້ວ, ຕ້ອງໄດ້ດໍາເນີນການເຈລະຈາຢ່າງເປັນທາງການກັບນັກລົງທຶນ; ຜົນຈາກການເຈລະຈາຄວນມີການຂຽນບັນ ທຶກເປັນລາຍລັກອັກສອນຮ່ວມກັນຄັກແນ່. ຊຸມຊົນສາມາດອີງໃສ່ຫຼັກການ FPIC ເພື່ອເປັນບ່ອນອີງໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຂະບວນການເຈລະຈາຕໍ່ລອງ. ຂໍ້ຕົກລົງທັງໝົດຕ້ອງໄດ້ໃຫ້ຊຸມຊົນສາມາດເຂົ້າໃຈໄດ້ ແລະ ຂຽນເປັນພາສາທ້ອງຖິ່ນ. ຫຼັງຈາກມີການເຊັນລົງນາມໃນຂໍ້ຕົກລົງຕ້ອງໄດ້ສໍາເນົາ ແລະ ສະໜອງໃຫ້ຊຸມຊົນເກັບໄວ້ 1 ສະບັບ.</p>	<p>ການຕິດຕາມກວດກາ</p> <p>ໃນຂໍ້ຕົກລົງສຸດທ້າຍ, ຄວນລະບຸວ່າຊຸມຊົນຈະມີສ່ວນຮ່ວມໃນການພັດທະນາແຜນການຕິດຕາມກວດກາຮ່ວມກັບນັກລົງທຶນແນວໃດ. ການຕິດຕາມກວດກາເປັນການກວດສອບວ່າທຸກພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງໃນຂໍ້ຕົກລົງ ໄດ້ປະຕິບັດຕາມພັນທະ ແລະ ລະບຽບກົດ ໝາຍ ແລ້ວບໍ່. ການປະເມີນເຫຼົ່ານີ້ແມ່ນສໍາຄັນຫຼາຍ ເພື່ອຫຼີກລ່ຽງບໍ່ໃຫ້ເກີດຜົນກະທົບທາງລົບ ແລະ ຄວາມອັນຕະລາຍຕໍ່ຊຸມຊົນຂອງທ່ານ.</p>

ຈະເຮັດແນວໃດ ເວລາເກີດມີຂໍ້ຂັດແຍ້ງ:

ລັດຖະທຳມະນູນ ແຫ່ງ ສປປ ລາວ, ມາດຕາ 41 ລະບຸວ່າ: ພົນລະເມືອງລາວທຸກຄົນມີສິດຮ້ອງທຸກ ແລະ ຮ້ອງຟ້ອງ ແລະ ສະເໜີຄວາມຄິດເຫັນຕໍ່ອົງການຈັດຕັ້ງຂອງລັດ ກ່ຽວກັບ ບັນຫາທີ່ກ່ຽວຂ້ອງເຖິງຜົນປະໂຫຍດຂອງສັງຄົມ ຫຼື ສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດຂອງປະຊາຊົນ. ທ່ານມີສິດທີ່ຈະຮ້ອງທຸກໄດ້, ຖ້າຫາກນັກລົງທຶນສ້າງຜົນກະທົບຕໍ່ທ່ານ ຫຼື ສະພາບແວດລ້ອມຂອງທ່ານ ທີ່ເປັນເຫດ ມາຈາກກິດຈະກຳການລົງທຶນຂອງເຂົາເຈົ້າ.

ມີຫຼາຍທາງເລືອກທີ່ທ່ານສາມາດຮ້ອງທຸກ ຕໍ່ບໍລິສັດໄດ້ ໂດຍອີງຕາມກົນໄກທີ່ໄດ້ຕົກລົງກັບນັກລົງທຶນ ກ່ອນການລິເລີ່ມ ການລົງທຶນ. ຖ້າຫາກບໍ່ໄດ້ກຳນົດກົນໄກດັ່ງກ່າວ ຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນຄວນຮຽກຮ້ອງໃຫ້ນັກລົງທຶນສ້າງຕັ້ງກົນໄກຮ່ວມກັນ ຂຶ້ນ ໂດຍໃຫ້ຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນ ຜູ້ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກການລົງທຶນເຂົ້າມາມີສ່ວນຮ່ວມນຳ. ເຊິ່ງຂະບວນການດັ່ງກ່າວ ນີ້ ສາມາດເລືອກດຳເນີນໂດຍບໍ່ເປີດເຜີຍເພື່ອປົກປ້ອງຕົວທ່ານເອງ. ນອກຈາກນີ້, ທ່ານຍັງສາມາດຮ້ອງທຸກຕໍ່ອຳນາດການ ປົກຄອງທ້ອງຖິ່ນຂອງທ່ານ ຫຼື ບໍ່ກໍອາດຈະສະເໜີບັນຫາເຖິງ ໜ່ວຍງານໄກ່ເກ່ຍຂໍ້ຂັດແຍ້ງຂອງບ້ານ ຊ່ວຍແກ້ໄຂ. ຖ້າ ຫາກບໍ່ສາມາດແກ້ໄຂບັນຫາໄດ້, ທ່ານມີສິດທີ່ຈະຍື່ນຄຳຮ້ອງທຸກໄປຫາສານປະຊາຊົນ. ສຳລັບລາຍລະອຽດກ່ຽວກັບ ວິທີການຮ້ອງທຸກ, ທ່ານສາມາດເບິ່ງລາຍລະອຽດໄດ້ຢູ່ໃນຄູ່ມື ຂອງ GIZ ປີ 2023. ເຊິ່ງທ່ານສາມາດຮູ້ໄດ້ເຖິງ ຈະໄປ ຮ້ອງທຸກໄດ້ຢູ່ໃສຖ້າຫາກນັກລົງທຶນສ້າງຜົນກະທົບຕໍ່ທີ່ດິນຂອງທ່ານ, ສ້າງຄວາມເສຍຫາຍຕໍ່ສະພາບແວດລ້ອມ ຫຼື ບໍ່ ປະຕິບັດຕາມສັນຍາ ຫຼື ຂໍ້ຕົກລົງທີ່ໄດ້ຕົກລົງກັນໄວ້? ກົນໄກການແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ້ງ ສຳລັບຊຸມຊົນຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ ຄູ່ ມີສຳລັບຊຸມຊົນ ແລະ ຜູ້ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດວຽກງານ ການລົງທຶນຢ່າງມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ.

ຄວາມຈຳເປັນສຳລັບການລົງທຶນທີ່ມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ - ເປັນຫຍັງມັນຈຶ່ງແມ່ນສິ່ງທີ່ນັກລົງທຶນໃຫ້ ຄວາມສຳຄັນ ໃນການດຳເນີນທຸລະກິດ ຢ່າງມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ

ການບໍ່ປະຕິບັດຕາມພັນທະ ຫຼື ຫຼັກການການລົງທຶນທີ່ມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ, ສາມາດນຳໄປສູ່ຄວາມສ່ຽງທາງດ້ານການ ເງິນ, ທາງດ້ານກົດໝາຍ ແລະ ຊື່ສຽງຂອງຜູ້ລົງທຶນໄດ້!

ນັກລົງທຶນມີພັນທະໃນການດຳເນີນທຸລະກິດຂອງເຂົາເຈົ້າໃຫ້ສອດຄ່ອງກັບລະບຽບກົດໝາຍ ແລະ ເຄົາລົບສິດທິມະ ນຸດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ.

ເຖິງແນວໃດກໍຕາມ, ບາງຄັ້ງນັກລົງທຶນກໍ່ບໍ່ປະຕິບັດຕາມກົດລະບຽບ, ມາດຕະຖານ ຫຼື ກົດໝາຍ; ເຊິ່ງອາດຈະເປັນ ຍ້ອນວ່າຜູ້ລົງທຶນບໍ່ຮູ້ດີ, ແຕ່ສ່ວນໃຫຍ່ແລ້ວ ມັນມັກຈະມີຄ່າໃຊ້ຈ່າຍທີ່ສູງຂຶ້ນສຳລັບນັກລົງທຶນທີ່ປະຕິບັດຕາມມາດຕະ ຖານເຫຼົ່ານີ້ ແລະ ເຮັດໃຫ້ການປະຕິບັດຕາມລະບຽບເຫຼົ່ານີ້ ຖືກປ່ອຍປະລະເລີຍ. ພ້ອມດຽວກັນພະນັກງານພາກລັດ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກໍ່ບໍ່ມີເຄື່ອງມືທີ່ມີປະສິດທິຜົນ ເພື່ອຄຸ້ມຄອງນັກລົງທຶນ.

ຜົນໄດ້ຮັບ: ສິ່ງທີ່ພົບເຫັນເລື້ອຍໆແມ່ນສິດທິມະນຸດ ແລະ ສິດທິດ້ານແຮງງານຂອງຊຸມຊົນທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກ ການລົງທຶນ ມັກຈະຖືກລະເມີດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມກໍ່ເປັນພິດ. ທ່ານຄວນອະທິບາຍໃຫ້ນັກລົງທຶນເຂົ້າໃຈຈະແຈ້ງວ່າ ຖ້າບັນຫາເຫຼົ່ານີ້ເກີດຂຶ້ນ ທ່ານຈະໃຊ້ສິດຂອງທ່ານໃນການຮ້ອງທຸກ ເພື່ອໃຫ້ນັກລົງທຶນມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ. ສະນັ້ນ, ເພື່ອຫຼີກລ່ຽງບັນຫາເຫຼົ່ານີ້ຕັ້ງແຕ່ຕົ້ນ ຕ້ອງໄດ້ກຳນົດໃຫ້ຊັດເຈນວ່ານັກລົງທຶນຈະໄດ້ຜົນປະໂຫຍດຫຍັງ ຖ້າພວກເຂົາ ປະຕິບັດຕາມລະບຽບການເຫຼົ່ານີ້ ຕັ້ງແຕ່ທົ່ວທິ.

ເຫດຜົນໜຶ່ງທີ່ທ່ານສາມາດອ້າງໃນການເຈລະຈາ ແມ່ນຊື່ໃຫ້ນັກລົງທຶນ ເຫັນວ່າ ການບໍ່ເຄົາລົບສິດທິຂອງຊຸມຊົນ ແລະ ບໍ່ປະຕິບັດຕາມກົດໝາຍ ສາມາດສ້າງຄວາມເສຍຫາຍຕໍ່ຜູ້ລົງທຶນ ເຮັດໃຫ້ຜູ້ລົງທຶນມີຄ່າໃຊ້ຈ່າຍຫຼາຍໃນພາຍຫຼັງ ໃນ ກໍລະນີເກີດມີຂໍ້ຂັດແຍ້ງ, ກິດຈະກຳການລົງທຶນສາມາດຖືກຍຸດສະງັກໄດ້ ຖ້າຫາກມີຂໍ້ຂັດແຍ້ງເກີດຂຶ້ນ, ການຮ້ອງຟ້ອງ ທາງດ້ານກົດໝາຍຈະສົ່ງຜົນເຮັດໃຫ້ກິດຈະການການລົງທຶນມີຄວາມລ້າຊ້າ ຫຼື ຢຸດເຊົາ ແລະ ເຮັດໃຫ້ເກີດມີຄ່າປັບໄໝ ທີ່ສູງ. ພ້ອມດຽວກັນ ຈະສ້າງຄວາມເສຍຫາຍຕໍ່ຊື່ສຽງຂອງນັກລົງທຶນ ແລະ ອາດຈະສົ່ງຜົນກະທົບເຮັດໃຫ້ເກີດບັນຫາ ໃນການລົງທຶນໃນອະນາຄົດໄດ້ - ໃນທີ່ສຸດ, ນັກລົງທຶນກໍ່ຕ້ອງການຄວາມໄວ້ວາງໃຈຈາກຊຸມຊົນ, ອຳນາດການປົກຄອງ ແລະ ຜູ້ບໍລິໂພກທົ່ວໄປ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ການລົງທຶນມີກຳໄລ.

ຂັ້ນຕອນການລົງທຶນ ທີ່ທ່ານຄວນຮູ້:

ການລົງທຶນໃນຂະແໜງກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ ສາມາດດໍາເນີນໃນຫຼາຍຮູບແບບ ດັ່ງນີ້:

ຮູບແບບຂອງສັນຍາ	ຄໍາອະທິບາຍ	ພາລະບົດບາດຂອງຊຸມຊົນ
<p>ການເຊົ່າທີ່ດິນຂອງລັດ</p>	<p>ການອະນຸມັດ ທີ່ດິນຂອງລັດໃຫ້ແກ່ ບຸກຄົນ ຫຼື ນິຕິບຸກຄົນນໍາໃຊ້ເຂົ້າໃນຈຸດປະສົງໃດໜຶ່ງຕາມສັນຍາ ແລະ ກົດໝາຍທີ່ກ່ຽວ ຂ້ອງ (ເຊັ່ນ: ກະສິກໍາ, ການປູກຕົ້ນໄມ້, ການທ່ອງທ່ຽວ, ອຸດສາຫະກໍາ). ການເຊົ່າທີ່ດິນຂອງລັດ ມັກຈະເປັນການນໍາໃຊ້ທີ່ດິນ ທີ່ມີ ພື້ນຖານໂຄງລ່າງ ແລະ ສິ່ງອໍານວຍຄວາມສະດວກຂ້ອນຂ້າງດີແລ້ວ; ໃນທາງກົງກັນຂ້າມ, ຄ່າເຊົ່າຕໍ່ເຮັກຕາ ສໍາລັບການເຊົ່າທີ່ດິນຂອງລັດແມ່ນສູງກວ່າຄ່າ ສໍາສໍາປະທານທີ່ດິນຂອງລັດເນື່ອງຈາກວ່າການສໍາປະທານທີ່ດິນໂດຍທົ່ວໄປແມ່ນກ່ຽວຂ້ອງກັບທີ່ດິນທີ່ບໍ່ທັນໄດ້ມີການພັດທະນາ⁵.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ມີສ່ວນຮ່ວມໃນຂະບວນການຕັດສິນໃຈໃນທຸກຂັ້ນຕອນຂອງການລົງທຶນ • ເຈລະຈາ ກ່ຽວກັບ ການຈັດສັນທີ່ດິນໃຫ້ແກ່ການລົງທຶນ ເພື່ອຮັບປະກັນບໍ່ໃຫ້ເກີດຜົນກະທົບຕໍ່ຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງຊຸມຊົນຊົນເຜົ່າ • ເຈລະຈາກັບນັກລົງທຶນ ເພື່ອໃຫ້ໄດ້ຜົນປະໂຫຍດສູງສຸດ ສໍາລັບຊຸມຊົນຂອງເຂົາເຈົ້າເອງ ລວມທັງການຈ້າງງານຢູ່ໃນທ້ອງຖິ່ນ • ໃຫ້ການເຫັນດີເຫັນພ້ອມ ຕໍ່ທຸກກິດຈະກຳການລົງທຶນ
<p>ການສໍາປະທານທີ່ດິນຂອງລັດ</p>	<p>ການອະນຸມັດ ທີ່ດິນຂອງລັດໃຫ້ແກ່ບຸກຄົນ ຫຼື ນິຕິບຸກຄົນນໍາໃຊ້ເຂົ້າໃນຈຸດປະສົງໃດໜຶ່ງຕາມສັນຍາສໍາປະທານ ແລະ ກົດໝາຍທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ (ເຊັ່ນ: ກະສິກໍາ, ການປູກຕົ້ນໄມ້, ການທ່ອງທ່ຽວ, ອຸດສາຫະກໍາ, ເຂດເສດຖະກິດພິເສດ, ຕົວເມືອງໃໝ່, ໄຟຟ້ານໍ້າຕົກ, ບໍ່ແຮ່). ການສໍາປະທານທີ່ດິນຂອງລັດຈະກ່ຽວຂ້ອງກັບການພັດທະນາທີ່ດິນທີ່ຍັງບໍ່ໄດ້ນໍາໃຊ້ມາກ່ອນ; ໃນທາງກົງກັນຂ້າມ, ຄ່າສໍາປະທານມັກຈະຕໍ່າກວ່າຄ່າເຊົ່າດິນລັດ(ເຊິ່ງການເຊົ່າດິນ ມັກຈະເປັນດິນທີ່ມີພື້ນຖານໂຄງລ່າງ ແລະ ສິ່ງອໍານວຍຄວາມສະດວກຂ້ອນຂ້າງດີແລ້ວ)⁶.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ມີສ່ວນຮ່ວມໃນຂະບວນການຕັດສິນໃຈໃນທຸກຂັ້ນຕອນຂອງການລົງທຶນ • ເຈລະຈາ ກ່ຽວກັບ ການຈັດສັນທີ່ດິນໃຫ້ແກ່ການລົງທຶນ ເພື່ອຮັບປະກັນບໍ່ໃຫ້ເກີດຜົນກະທົບຕໍ່ຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງຊຸມຊົນຊົນເຜົ່າ • ເຈລະຈາກັບນັກລົງທຶນ ເພື່ອໃຫ້ໄດ້ຜົນປະໂຫຍດສູງສຸດ ສໍາລັບຊຸມຊົນຂອງເຂົາເຈົ້າເອງ ລວມທັງການຈ້າງງານຢູ່ໃນທ້ອງຖິ່ນ • ໃຫ້ການເຫັນດີເຫັນພ້ອມ ຕໍ່ທຸກກິດຈະກຳການລົງທຶນ

⁵ ມາດຕາ 116 ຂອງກົດໝາຍທີ່ດິນສະບັບປັບປຸງປີ 2019 ແລະ ລັດຖະດໍາລັດຂອງປະທານະເທດ ເລກທີ. 02, ລົງວັນທີ: 18/11/2009 ວ່າດ້ວຍຄ່າເຊົ່າທີ່ດິນຂອງລັດ ແລະ ຄ່າສໍາປະທານ.

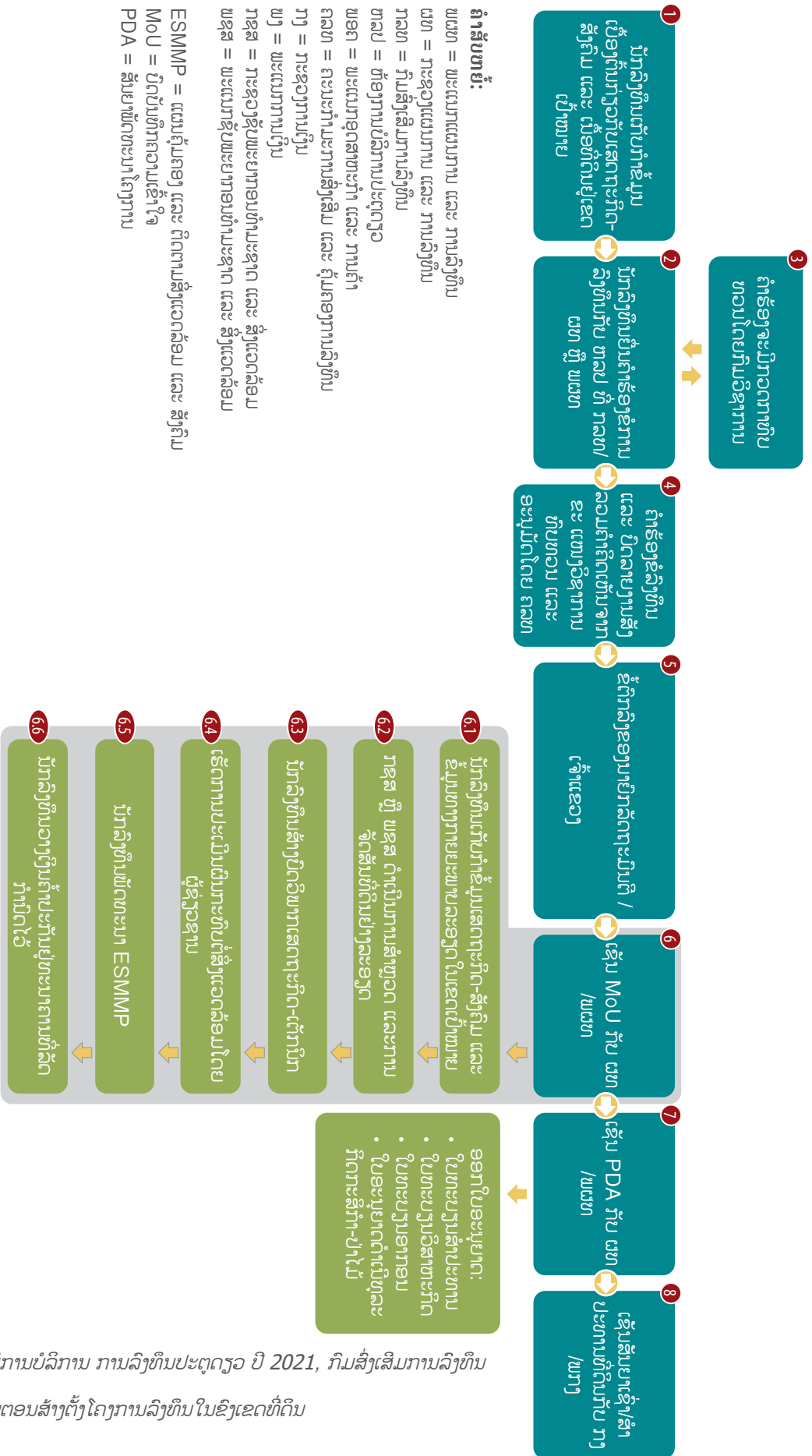
⁶ ມາດຕາ 118 ຂອງກົດໝາຍທີ່ດິນສະບັບປັບປຸງປີ 2019 ແລະ ລັດຖະດໍາລັດຂອງປະທານະເທດ ເລກທີ. 02, ລົງວັນທີ: 18/11/2009 ວ່າດ້ວຍຄ່າເຊົ່າທີ່ດິນຂອງລັດ ແລະ ຄ່າສໍາປະທານ.

<p>ການເຊົ່າທີ່ດິນ ບຸກຄົນ</p>	<p>ເປັນການຕົກລົງ ລະຫວ່າງ ເຈົ້າຂອງທີ່ດິນກັບບຸກຄົນ ຫຼື ນິຕິບຸກຄົນພາຍໃນ ຫຼື ຕ່າງ ປະເທດ ວ່າດ້ວຍການເຊົ່າທີ່ດິນ ເພື່ອຈຸດປະສົງສະເພາະ ໂດຍໄດ້ຮັບການຮັບຮູ້ຂອງນາຍບ້ານ, ຫ້ອງການທະບຽນສານ ແລະ ຫ້ອງການຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມເມືອງ ບ່ອນທີ່ດິນຕັ້ງຢູ່⁷</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ເຈລະຈາກັບນັກລົງທຶນໂດຍກົງ ກ່ຽວກັບສັນຍາທີ່ເປັນທຳ • ຮັບປະກັນວ່າຜູ້ລົງທຶນມີໃບອະນຸຍາດທີ່ຖືກຕ້ອງຈາກຫ້ອງການທີ່ກ່ຽວຂ້ອງຂອງລັດຖະບານ ເຊັ່ນ: ໃບອະນຸຍາດລົງທຶນ, ໃບທະບຽນວິສາຫະກິດ, ໃບທະບຽນອາກອນ ແລະ ໃບອະນຸຍາດດຳເນີນທຸລະກິດກະສິກຳ-ປ່າໄມ້ ລວມຈົນເຖິງການປະເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ. • ຊອກຫາການຊ່ວຍເຫຼືອຈາກອົງການຈັດຕັ້ງທາງສັງຄົມທີ່ເຮັດວຽກຢູ່ໃນຊຸມຊົນ ຫຼື ຂົງເຂດໃກ້ຄຽງ • ຈ່າຍຄ່າພາສີທີ່ດິນໃຫ້ລັດຖະບານ
<p>ການເຮັດສັນຍາ ກະສິກຳ ຫຼື ມັກ ເອີ້ນກັນວ່າ ການ ສົ່ງເສີມການ ຜະລິດກະສິກຳ</p>	<p>ໝາຍເຖິງສັນຍາ ລະຫວ່າງ ຊາວກະສິກອນ ແລະ ນັກລົງທຶນ/ບໍລິສັດ⁸ ໂດຍມີການກຳນົດໜ້າທີ່ ແລະ ເງື່ອນໄຂຂອງປັດໄຈການຜະລິດ ແລະ ການແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດ ກ່ອນການລົງທຶນໃນການຜະລິດກະສິກຳ ແລະ ການປູກຕົ້ນໄມ້. ການແບ່ງຜົນປະໂຫຍດລວມມີການແບ່ງປັນຜົນກຳໄລ ລະຫວ່າງ ຊາວກະສິກອນ /ບໍລິສັດ ຫຼື ຊາວກະສິກອນ ມີລາຍໄດ້ຈາກການຂາຍຜົນຜະລິດ ໃຫ້ກັບບໍລິສັດໂດຍກົງ.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ເຈລະຈາກັບນັກລົງທຶນໂດຍກົງ ກ່ຽວກັບສັນຍາທີ່ເປັນທຳ • ຮັບປະກັນວ່າຜູ້ລົງທຶນມີໃບອະນຸຍາດທີ່ຖືກຕ້ອງຈາກຫ້ອງການທີ່ກ່ຽວຂ້ອງຂອງລັດຖະບານ ເຊັ່ນ: ໃບອະນຸຍາດລົງທຶນ, ໃບທະບຽນວິສາຫະກິດ, ໃບທະບຽນອາກອນ ແລະ ໃບອະນຸຍາດດຳເນີນທຸລະກິດກະສິກຳ-ປ່າໄມ້ ລວມຈົນເຖິງການປະເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ. • ຊອກຫາການຊ່ວຍເຫຼືອຈາກອົງການຈັດຕັ້ງທາງສັງຄົມທີ່ເຮັດວຽກຢູ່ໃນຊຸມຊົນ ຫຼື ຂົງເຂດໃກ້ຄຽງ • ເຄົາລົບເງື່ອນໄຂ ຂອງສັນຍາ • ຈ່າຍຄ່າພາສີທີ່ດິນໃຫ້ລັດຖະບານ

ບໍ່ວ່າຈະລົງທຶນ ໃນກໍລະນີໃດກໍຕາມ, ນັກລົງທຶນຈະຕ້ອງປະຕິບັດຕາມ ລະບຽບກົດໝາຍ ຂອງສປປ ລາວ ແລະ ມາດຕະຖານຕ່າງໆ ທີ່ໄດ້ອະທິບາຍຢູ່ຂ້າງລຸ່ມນີ້:

⁷ ມາດຕາ 117 ຂອງກົດໝາຍວ່າດ້ວຍທີ່ດິນ ສະບັບປັບປຸງປີ 2019.
⁸ ຄັດມາຈາກຄຳແນະນຳ ສຳລັບການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດສັນຍາກະສິກຳ. ສູນບໍລິການຂະຫຍາຍ ແລະ ສົ່ງເສີມກະສິກຳແຫ່ງຊາດ (NAFES). ສະໜັບສະໜູນໂດຍ ໂຄງການສົ່ງເສີມກະສິກຳຂອງລາວ (LEAP). ເດືອນມິຖຸນາ 2012.

ແຫຼ່ງທີ່ມາ: ບົມຄຸ້ມການບໍລິການ ການລົງທຶນປະຕູດຽວ ປີ 2021, ກົມສັງເກດການລົງທຶນ
 ຮູບສະແດງ 3: ຂັ້ນຕອນສ້າງຕັ້ງໂຄງການລົງທຶນໃນຂົງເຂດທີ່ຕົນ

1. ການອະນຸມັດການລົງທຶນ

ຂັ້ນຕອນການອະນຸມັດການລົງທຶນລະອຽດ ຈະແຕກຕ່າງກັນໄປ ໂດຍອີງຕາມຮູບແບບຂອງສັນຍາດັ່ງທີ່ໄດ້ອະທິບາຍໄວ້ໃນຕາຕະລາງຂ້າງເທິງ. ແຕ່ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວ, ຜູ້ລົງທຶນຈະຕ້ອງປະຕິບັດຕາມຂັ້ນຕອນທີ່ຄ້າຍຄືກັນຄື: ຜູ້ລົງທຶນຈະຕ້ອງຂໍການອະນຸມັດໂຄງການລົງທຶນ ຈາກຂະແໜງການຂອງລັດທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ. ກ່ອນທີ່ຈະຍື່ນຄຳຮ້ອງສະເໜີຂໍລົງທຶນຢ່າງເປັນທາງການ ຕໍ່ອຳນາດການປົກຄອງຂອງລັດທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ, ຜູ້ລົງທຶນຕ້ອງເກັບກຳຂໍ້ມູນ ກ່ຽວກັບສະຖານທີ່ ທີ່ຜູ້ລົງທຶນຕ້ອງການທີ່ຈະລົງທຶນ ລວມເຖິງລາຍລະອຽດຂອງພື້ນຖານໂຄງລ່າງ ແລະ ທ່າແຮງຂອງກຳລັງແຮງງານ ຢູ່ພື້ນທີ່. ພ້ອມດຽວກັນກໍ່ຕ້ອງໄດ້ກະກຽມແຜນທີ່ຕອນດິນພື້ນຖານ ເພື່ອສະແດງໃຫ້ເຫັນສະຖານທີ່ ແລະ ຂອບເຂດທີ່ດິນ ທີ່ຈະລົງທຶນ.

ມັນເປັນໜ້າທີ່ຂອງນັກລົງທຶນທີ່ຈະຕ້ອງພົວພັນກັບຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນທີ່ອາໄສຢູ່ໃນພື້ນທີ່ດິນທີ່ຈະລົງທຶນ ແລະ ແຈ້ງໃຫ້ເຂົາເຈົ້າ ກ່ຽວກັບ ແຜນການລົງທຶນທີ່ວາງໄວ້ ແລະ ຂໍການເຫັນດີເຫັນພ້ອມຈາກຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນ.

ຄຳຮ້ອງຂໍລົງທຶນນີ້ຈະຕ້ອງໄດ້ຍື່ນຜ່ານຫຼາຍຫ້ອງການ ແລະ ພະແນກການທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ກ່ອນທີ່ຈະໄດ້ຮັບການອະນຸມັດລົງທຶນ. ຖ້າໄດ້ຮັບການອະນຸມັດແລ້ວ, ກະຊວງແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນຈະລົງເຊັນບົດບັນທຶກຄວາມເຂົ້າໃຈກັບຜູ້ລົງທຶນ.

ສະນັ້ນ, ນັກລົງທຶນຈຶ່ງຕ້ອງໄດ້ລົງສຳຫຼວດພື້ນທີ່ລະອຽດ ກ່ຽວກັບ ສະຖານທີ່ລົງທຶນຕາມແຜນການລົງທຶນ ລວມເຖິງ ການເກັບກຳຂໍ້ມູນສະພາບເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ແລະ ລະບົບນິເວດກະສິກຳ, ສະພາບອຸຕຸນິຍົມ ແລະ ສະພາບອາກາດ, ຊັບພະຍາກອນນໍ້າ ແລະ ປ່າໄມ້, ຮູບແບບສິດນໍາໃຊ້ທີ່ດິນຂອງທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ຄວາມພ້ອມທາງດ້ານແຮງງານຢູ່ໃນທ້ອງຖິ່ນ. ຜູ້ລົງທຶນຍັງຈະຕ້ອງໄດ້ດຳເນີນ ການສຶກສາຄວາມເປັນໄປໄດ້ທາງດ້ານເສດຖະກິດ ແລະ ເຕັກນິກເບື້ອງຕົ້ນ ເພື່ອສົ່ງຕໍ່ໃຫ້ພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງພາກລັດອະນຸມັດ.

ນອກຈາກນັ້ນ, ນັກລົງທຶນຍັງຈະຕ້ອງໄດ້ດຳເນີນ **ການປະເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ (EIA) ແລະ ສ້າງແຜນການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ຕິດຕາມກວດກາສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ (ESMMP)** ເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບທາງລົບຕໍ່ສັງຄົມ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມຂອງໂຄງການລົງທຶນ. (ສຳລັບຂໍ້ມູນເພີ່ມເຕີມກ່ຽວກັບການພັດທະນາ EIA ແລະ ESMMP, ກະລຸນາເບິ່ງຢູ່ປື້ມຄູ່ມື ກ່ຽວກັບ ການປົກປ້ອງສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ).

ໃນຂະບວນການຈັດຫາທີ່ດິນ, ຜູ້ລົງທຶນຕ້ອງຮັບປະກັນໃຫ້ມີການປົກສາຫາລື ແລະ ປະສານສົມທົບກັບຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ຜູ້ນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ທີ່ອາດຈະໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກການຈັດສັນທີ່ດິນ ແລະ ຊັບພະຍາກອນ ໃຫ້ແກ່ນັກລົງທຶນ ພ້ອມດຽວກັນນັ້ນ ຊຸມຊົນເຫຼົ່ານີ້ຕ້ອງໄດ້ ເຫັນດີເຫັນພ້ອມກັບແຜນການລົງທຶນຂອງຜູ້ລົງທຶນ. ຄຳແນະນຳ ຂອງລັດຖະມົນຕີ ກະຊວງແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນ, ເລກທີ 0457 (2019) ຮຽກຮ້ອງໃຫ້ນັກລົງທຶນເປັນຜູ້ດຳເນີນການ ເພື່ອໃຫ້ໄດ້ຄວາມເຫັນດີເຫັນພ້ອມຈາກຜູ້ນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ໂດຍການເຊັນບົດບັນທຶກກັບເຂົາເຈົ້າ ແລະ ຈະຕ້ອງໄດ້ຄັດຕິດບົດບັນທຶກດັ່ງກ່າວ ມາກັບຄຳຮ້ອງຂໍລົງທຶນ.

ສຳລັບລາຍລະອຽດຂອງຂະບວນການປົກສາຫາລື ແລະ ການເຫັນດີເຫັນພ້ອມ, ໃຫ້ອ່ານຄູ່ມື ຂອງອົງການ GIZ ປີ 2023 ກ່ຽວກັບ ການບັນລຸການມີສ່ວນຮ່ວມກັບຊຸມຊົນທີ່ມີປະສິດທິຜົນ ແລະ ທົ່ວເຖິງ ສຳລັບການລົງທຶນທາງດ້ານກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ທີ່ມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ ໃນ ສປປ ລາວ - ຄູ່ມືສຳລັບນັກລົງທຶນ ແລະ ຜູ້ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດວຽກງານ ການລົງທຶນທີ່ມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ.

ຮູບສະແດງທີ 2: ແຮງງານເຮັດວຽກຢູ່ສວນປູກໝາກພຸກ ທີ່ໄດ້ຮັບສັນຍາແຮງງານເປັນລາຍລັກອັກສອນ ກ່ຽວກັບ ການຈ້າງງານ ທີ່ເຊັນກັບ ນັກລົງທຶນ. ສິ່ງດັ່ງກ່າວໄດ້ຍົກສູງດ້ານສິດທິດ້ານແຮງງານຂອງເຂົາເຈົ້າ ໂດຍສະເພາະແມ່ຍິງ ທີ່ເປັນກຳລັງແຮງງານ ທີ່ສຳຄັນຂອງນັກລົງທຶນ

ການຊົດເຊີຍທີ່ດິນທີ່ມີການເວນຄືນທີ່ດິນ ໃນກໍລິນີການເຊົ່າ ແລະ ສຳປະທານທີ່ດິນ ຂອງລັດ

ໃນກໍລະນີມີການເວນຄືນທີ່ດິນຈະຕ້ອງຈ່າຍຄ່າຊົດເຊີຍແກ່ເຈົ້າຂອງທີ່ດິນ ລວມທັງຜູ້ທີ່ມີໃບຕາດິນຖືກຕ້ອງ ຕາມກົດໝາຍ ຫຼື ໄດ້ຮັບສິດທິດິນນຳໃຊ້ຕາມປະເພນີ ຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນດຳລັດເລກທີ 84/ນຍ ຂອງ ນາຍົກລັດຖະມົນຕີ ປີ 2016 ກ່ຽວກັບການຊົດເຊີຍ ແລະ ການຍົກຍ້າຍຈັດສັນໃນຂອບເຂດໂຄງການລົງ ທຶນ. ອີງຕາມດຳລັດດັ່ງກ່າວ, ນັກລົງທຶນຄວນ:

1. ຂຶ້ນບັນຊີຊັບສິນທີ່ອາດຈະໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກການລົງທຶນ ໂດຍເກັບກຳຂໍ້ມູນ ກ່ຽວກັບ ການນຳໃຊ້ ທີ່ດິນ, ເອກະສານການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ, ພືດ, ສັດລ້ຽງ ແລະ ຊັບພະຍາກອນອື່ນໆທີ່ອາດຈະໄດ້ຮັບຜົນກະ ທົບ. ຂະບວນການນີ້ຄວນຈະເຮັດໄປຄຽງຄູ່ກັບ EIA.
2. ສ້າງແຜນການຊົດເຊີຍ ລວມທັງຂັ້ນຕອນການປົກສາຫາລືກັບຜູ້ນຳໃຊ້ທີ່ດິນທ້ອງຖິ່ນ ຫຼື ປະຊາຊົນທີ່ໄດ້ ຮັບຜົນກະທົບ ເພື່ອຕົກລົງ ກ່ຽວກັບ ອັດຕາຄ່າຊົດເຊີຍ ແລະ ຂັ້ນຕອນການຊົດເຊີຍ. ຕ້ອງເຮັດໃຫ້ສຳ ເລັດພາຍໃນ 24 ເດືອນຫຼັງຈາກ ESMMP ໄດ້ຮັບການອະນຸມັດ.
3. ສະເໜີແຜນການຊົດເຊີຍໃຫ້ຄະນະຊີ້ນຳຂັ້ນແຂວງ ເພື່ອພິຈາລະນາອະນຸມັດ.

2. ໄລຍະການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໂຄງການລົງທຶນ

ການບຸກເບີກທີ່ດິນ

ນັກລົງທຶນຈະຄວນຕ້ອງໄດ້ພິຈາລະນາ ບັນຫາທີ່ສຳຄັນຈຳນວນໜຶ່ງ ໃນຂະບວນການບຸກເບີກທີ່ດິນ ດັ່ງນີ້:

- ປະຕິບັດຕາມ ແຜນການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ຕິດຕາມກວດກາສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ (ESMMP) ຢ່າງຮອບຄອບ ເພື່ອຮັບປະກັນວ່າການບຸກເບີກທີ່ດິນບໍ່ມີຜົນກະທົບທາງລົບຕໍ່ຊັບພະຍາກອນ ແລະ ຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງຊຸມຊົນໃນ ທ້ອງຖິ່ນ. ຖ້າມີຜົນກະທົບໃດທີ່ຍັງເຫຼືອຢູ່ ຫຼື ຫຼີກລ່ຽງບໍ່ໄດ້ ແມ່ນຄວນຈະຕ້ອງດຳເນີນການຊົດເຊີຍໃຫ້ຢ່າງເໝາະສົມ ຕົວຢ່າງ: ການຊົດເຊີຍທີ່ດິນທີ່ມີການເວນຄືນ.
- ສຳລັບພື້ນທີ່ ທີ່ມີຊັບພະຍາກອນອັນລ້ຳຄ່າ (ເຊັ່ນ: ໄມ້), ນັກລົງທຶນຈະຕ້ອງປະສານສົມທົບກັບພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ຂອງລັດ (ເຊັ່ນ: ກະຊວງກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້) ເພື່ອຂຸດຄົ້ນຊັບພະຍາກອນດັ່ງກ່າວອອກກ່ອນທີ່ຈະເລີ່ມບຸກເບີກພື້ນ ທີ່. ຊັບພະຍາກອນອັນລ້ຳຄ່າທັງໝົດແມ່ນເປັນຊັບສິມບັດຂອງລັດຖະບານ ເວັ້ນເສຍແຕ່ໄດ້ວ່າໄດ້ລະບຸໄວ້ໃນສັນຍາສຳ ປະທານ.
- ທຸກການເຄື່ອນໄຫວທັງໃນໄລຍະການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດການລົງທຶນນີ້ ແມ່ນຮຽກຮ້ອງໃຫ້ມີ ການມີສ່ວນຮ່ວມກັບຊຸມ ຊົນຢ່າງເໝາະສົມ. ນັກລົງທຶນຕ້ອງໄດ້ປຶກສາຫາລື ແລະ ໄດ້ຮັບການເຫັນດີເຫັນພ້ອມຈາກຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ພາກ ສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງອື່ນໆ ທີ່ອາດຈະໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກການບຸກເບີກທີ່ດິນ.
- ນັກລົງທຶນຄວນຢຸດຕິທຸກກິດຈະການທັນທີ ຖ້າເກີດມີຂໍ້ຂັດແຍ່ງກັບພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງອື່ນໆ ຈົນກວ່າຂໍ້ຂັດແຍ່ງຈະ ໄດ້ຮັບການແກ້ໄຂຢ່າງເໝາະສົມ ຈຶ່ງດຳເນີນການຕໍ່ໄດ້.

ນັກລົງທຶນມີໜ້າທີ່ຮັບຜິດຊອບໃນການມີສ່ວນຮ່ວມກັບຊຸມຊົນ. ເພື່ອຮັບປະກັນວ່ານັກລົງທຶນມີ ຍຸດທະສາດການມີສ່ວນຮ່ວມກັບຊຸມຊົນທີ່ດີ!

- ເຮັດໃຫ້ຊຸມຊົນສາມາດປ້ອງກັນ ຫຼື ແກ້ໄຂບັນຫາໄດ້ໃນທັນທີທັນໃດ ແທນທີ່ຈະຕ້ອງແກ້ໄຂບັນຫາທີ່ເກີດຂຶ້ນ ໃນພາຍຫຼັງ;
- ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າຜົນປະໂຫຍດ ທີ່ຊຸມຊົນຈະໄດ້ຮັບ ຈາກການລົງທຶນ;
- ໃນຖານະເປັນຄວາມຮັບຜິດຊອບໂດຍກົງຂອງຜູ້ລົງທຶນ, ນັກລົງທຶນແມ່ນຮັບຜິດຊອບໃນການຮ່ວມມືກັບຊຸມ ຊົນ, ອາດຈະຮ່ວມມືກັບລັດຖະບານ ຫຼື ອົງກອນທາງສັງຄົມ;
- ນຳໃຊ້ຊ່ອງທາງການສື່ສານທີ່ຫຼາກຫຼາຍກັບຊຸມຊົນ, ສົມທົບຊ່ອງທາງທີ່ເປັນທາງການ ແລະ ບໍ່ເປັນທາງການ, ການສື່ສານສອງທາງ ລະຫວ່າງ ນັກລົງທຶນ ແລະ ຊຸມຊົນ ແລະ ຊ່ອງທາງການສື່ສານທີ່ເໝາະສົມ ແລະ ອ່ອນ ໄຫວ ກັບວັດທະນາທຳທ້ອງຖິ່ນ.

ການນຳໃຊ້ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງແຮງງານ

ນັກລົງທຶນຄວນໃຫ້ຄວາມສຳຄັນໃນການຈ້າງແຮງງານຈາກຊຸມຊົນທີ່ອາໄສຢູ່ໃນທ້ອງຖິ່ນ ຫຼື ໃກ້ກັບພື້ນທີ່ການລົງທຶນ ແລະ ຜູ້ ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກການລົງທຶນ, ເພື່ອເປັນອີກວິທີໜຶ່ງໃນການຊົດເຊີຍການສູນເສຍທີ່ດິນທີ່ເກີດຂຶ້ນຈາກການລົງທຶນແລະ ທັງເປັນການປະກອບສ່ວນເຂົ້າໃນການພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມທ້ອງຖິ່ນ. ເນື່ອງຈາກຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນ ຫຼື ແຮງງານອາດ ຈະບໍ່ມີທັກສະສີມືແຮງງານທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ສະນັ້ນ, ນັກລົງທຶນຄວນຈະມີການຝຶກອົບຮົມທີ່ຈຳເປັນໃຫ້ແກ່ຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນ ເພື່ອ ຮັບປະກັນວ່າເຂົາເຈົ້າໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດຈາກການລົງທຶນ. ຖ້າຫາກວ່າແຮງງານທ້ອງຖິ່ນ ບໍ່ສາມາດຕອບສະໜອງທັກສະອັນ ຈຳເປັນທີ່ພຽງພໍ ກັບນັກລົງທຶນຈຶ່ງສາມາດຈ້າງງານແຮງງານ ຈາກຕ່າງປະເທດ ແຕ່ສູງສຸດບໍ່ໃຫ້ກາຍ 15% ຂອງແຮງງານກຳມະ ກອນທີ່ຕ້ອງການທັງໝົດ ແລະ 25% ສຳລັບຜູ້ຊ່ຽວຊານ.

ການຄຸ້ມຄອງແຮງງານ: ສັນຍາ ແລະ ລະບຽບແຮງງານ

ອີງຕາມກົດໝາຍແຮງງານຂອງລາວ, ນັກລົງທຶນຕ້ອງມີ ສັນຍາການຈ້າງງານເປັນລາຍລັກອັກສອນ ຫຼື ສ້າງສັນຍາແຮງງານກັບ ແຮງງານທັງໝົດ. ເງື່ອນໄຂທີ່ລວມຢູ່ໃນສັນຍາແຮງງານ ຄວນໃຫ້ມີຄວາມຍຸຕິທໍາ ແລະ ສອດຄ່ອງກັບກົດໝາຍແຮງງານ. ນັກ ລົງທຶນຍັງຈໍາເປັນຕ້ອງໄດ້ສ້າງກົດລະບຽບພາຍໃນ ໂດຍມີການ ລະບຸເຖິງ ຊົ່ວໂມງເຮັດວຽກ, ເວລາພັກຜ່ອນ, ມື້ພັກ, ນະໂຍບາຍ ການເຈັບເປັນ, ມາດຕະການດ້ານສຸຂະພາບ ແລະ ຄວາມປອດໄພ ແລະ ກົນໄກການແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງ.

ເນື້ອໃນສໍາຄັນ ຂອງສັນຍາແຮງງານ

1. ຊື່ ແລະ ນາມສະກຸນຂອງຜູ້ວ່າຈ້າງ ແລະ ຜູ້ອອກແຮງງານ
2. ລາຍລະອຽດກອບໜ້າວຽກ, ສິດ, ພັນທະ ແລະ ຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງຜູ້ອອກແຮງງານ
3. ເງິນເດືອນ ຫຼື ຄ່າຈ້າງແຮງງານ
4. ຮູບແບບການຈ່າຍເງິນເດືອນ ຫຼື ຄ່າຈ້າງ
5. ໄລຍະເວລາຂອງສັນຍາແຮງງານ ລວມທັງວັນທີ່ເລີ່ມຕົ້ນ ແລະ ວັນທີ່ສິ້ນສຸດ
6. ທີ່ຢູ່ປັດຈຸບັນຂອງຜູ້ວ່າຈ້າງ ແລະ ຜູ້ອອກແຮງງານ
7. ໄລຍະເວລາທົດລອງວຽກ ສໍາລັບແຮງງານໃໝ່
8. ນະໂຍບາຍສະຫວັດດີການ ແລະ ແຮງງານອື່ນໆ
9. ເວລາເຮັດວຽກ, ເວລາພັກຜ່ອນ ແລະ ວັນພັກ
10. ຜົນປະໂຫຍດທີ່ຜູ້ອອກແຮງງານຈະໄດ້ຮັບ ພາຍຫຼັງສິ້ນສຸດສັນຍາແຮງງານ

ການຄຸ້ມຄອງໂຄງການ, ການຕິດຕາມ ແລະ ການກວດກາ

ມາດຕາທີ 11 ຂອງຄໍາແນະນໍາຂອງລັດຖະມົນຕີວ່າດ້ວຍການອະນຸມັດການລົງທຶນ ແລະ ກົນໄກການຄຸ້ມຄອງການເຊົ່າ ຫຼື ສໍາ ປະທານທີ່ດິນ ເພື່ອປຸກພືດກະສິກໍາ ສະບັບເລກທີ 0457/ຜທ ປີ 2019 ໄດ້ລະບຸວ່າ: ທຸກໆກິດຈະກຳການລົງທຶນຕ້ອງໄດ້ຮັບ ການຕິດຕາມ ແລະ ກວດກາ ໂດຍຂະແໜງການທີ່ກ່ຽວຂ້ອງຂອງລັດ ຢ່າງເປັນລະບົບ ຫຼື ແບບສະເພາະກິດ.

ການຕິດຕາມກວດກາ ຈະ:

- ກວດກາການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຕາມສັນຍາການລົງທຶນ (ເຊັ່ນ: ການນໍາໃຊ້ພື້ນທີ່ດິນ ຕາມທີ່ໄດ້ຮັບອະນຸມັດ) ແລະ ປະ ເມີນຄວາມຄືບໜ້າຂອງການພັດທະນາ.
- ກວດກາການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຕາມອົງປະກອບທີ່ລະບຸໄວ້ໃນ ບົດວິພາກເສດຖະກິດ ເຊັ່ນ: ຮູບແບບການຜະລິດ ແລະ ການນໍາໃຊ້ ປັດໄຈການຜະລິດ.
- ກວດກາດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມຕາມແຜນການຄຸ້ມຄອງສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ ລວມທັງແຜນໂຄງການພັດທະນາສັງຄົມ.
- ກວດກາບັນຫາແຮງງານຕາມມາດຕະຖານຄວາມປອດໄພດ້ານແຮງງານ, ສຸຂະພາບ, ຄ່າແຮງງານ ແລະ ສະຫວັດດີການ ຂອງແຮງງານ, ລວມທັງອັດຕາສ່ວນການນໍາໃຊ້ແຮງງານລາວ ແລະ ຕ່າງປະເທດ.
- ກວດກາ ການປະຕິບັດຕາມກົດໝາຍ ແລະ ລະບຽບການທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ຫຼື ບໍ່.

ຊຸມຊົນຄວນຈະມີສ່ວນຮ່ວມໃນຂະບວນການຕິດຕາມເຫຼົ່ານີ້ ແລະ ມີສິດ ໃນການສະເໜີຄວາມກັງວົນຂອງຕົນ ເພື່ອສະເໜີຕໍ່ ອົງການກວດກາທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ.

ນັກລົງທຶນຄວນສ້າງຕັ້ງລະບົບການກວດກາພາຍໃນຂອງບໍລິສັດເອງ ເພື່ອຕິດຕາມກວດກາດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ, ສັງຄົມ, ດ້ານ

ແຮງງານ ແລະ ບັນຫາອື່ນໆທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ. ເຊິ່ງນັກລົງທຶນຈະຕ້ອງໄດ້ມີຜົນຂອງການຕິດຕາມພາຍໃນເຫຼົ່ານີ້ ເພື່ອລາຍງານຕໍ່ຂະແໜງການທີ່ກ່ຽວຂ້ອງຂອງລັດ.

ການຕິດຕາມ ທາງດ້ານວິຊາການສິ່ງແວດລ້ອມ

ການຕິດຕາມທາງດ້ານວິຊາການດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ແມ່ນມີຄວາມຈຳເປັນຕ້ອງໄດ້ຕິດຕາມຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ ກ່ຽວກັບ ຜົນກະທົບຂອງການດຳເນີນການລົງທຶນຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ. ເຊິ່ງຈະເປັນການກວດກາເບິ່ງການປະຕິບັດ ແຜນ ການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ຕິດຕາມກວດກາສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ (ESMMP) ແລະ ພັນທະດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມທັງໝົດ ວ່າມີການປະຕິບັດຖືກຕ້ອງ ຫຼື ບໍ່. ເຊິ່ງຂັ້ນຕອນການຕິດຕາມກວດກາໃນໄລຍະການປະຕິບັດການລົງທຶນມີດັ່ງນີ້:

- **ໄລຍະການພັດທະນາໂຄງການ:** ຂະແໜງການທີ່ກ່ຽວຂ້ອງຂອງລັດທີ່ຮັບຜິດຊອບໃນການຕິດຕາມກວດກາ ລວມທັງຢູ່ຂັ້ນເມືອງ ຈະຕ້ອງໄດ້ດຳເນີນການຕິດຕາມກວດກາ 2-3 ຄັ້ງຕໍ່ປີ, ສຳລັບຂະແໜງການທີ່ກ່ຽວ ຂ້ອງຂັ້ນແຂວງແມ່ນຕິດຕາມກວດກາ 1 ຫາ 2 ຄັ້ງຕໍ່ປີ. ກົມກວດກາຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ສິ່ງ ແວດລ້ອມ ຈະໄດ້ດຳເນີນການຕິດຕາມກວດກາຕາມຄວາມຈຳເປັນ ແລະ ອີງຕາມຄຳຮຽກຮ້ອງຂອງລັດຖະບານ.
- **ໄລຍະການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໂຄງການ:** ອົງການຈັດຕັ້ງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງຂອງລັດຖະບານທີ່ຮັບຜິດຊອບ ຈະດຳ ເນີນການຕິດຕາມກວດກາຕາມໄລຍະການພັດທະນາໂຄງການ ຕາມທີ່ໄດ້ອະທິບາຍຢູ່ຂ້າງເທິງນັ້ນ.
- **ໄລຍະປິດໂຄງການ:** ຢູ່ຂັ້ນເມືອງ, ຫ້ອງການຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມເມືອງ ແມ່ນຮັບຜິດຊອບຕິດຕາມ ແລະ ກວດກາ 2 ຄັ້ງຕໍ່ປີ; ຢູ່ຂັ້ນແຂວງ, ພະແນກຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມແຂວງ ແມ່ນຮັບຜິດຊອບການຕິດຕາມປີລະຄັ້ງ; ຢູ່ໃນຂັ້ນສູນກາງ, ກົມກວດກາຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ເປັນຜູ້ຮັບຜິດຊອບໃນການຕິດຕາມກວດກາ ໃນກໍລະນີທີ່ບັນດາພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງບໍ່ສາມາດແກ້ໄຂບັນຫາຕ່າງໆ ຢູ່ທ້ອງຖິ່ນໄດ້.

ການແກ້ໄຂຄຳຮ້ອງທຸກ ແລະ ຂໍ້ຂັດແຍ່ງ

ນັກລົງທຶນຕ້ອງຮັບປະກັນວ່າມີກົນໄກການແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງທີ່ເປັນລະບົບ ຂອງບໍລິສັດເອງ. ພ້ອມດຽວກັນ, ຖ້າຂໍ້ຂັດແຍ່ງບໍ່ສາມາດແກ້ໄຂໄດ້ໂດຍຜ່ານກົນໄກການແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງ ຂອງບໍລິສັດ ນັກລົງທຶນກໍ່ຄວນອຳນວຍຄວາມສະດວກໃນການເຂົ້າເຖິງ ກົນໄກການແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງຂອງພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ທີ່ເປັນທາງການ ຫຼື ກົນໄກ ອິດສະຫຼະ.

ນິຕິກຳຂອງລາວກໍ່ສະໜັບສະໜູນການສ້າງກົນໄກການຮ້ອງທຸກພາຍໃນຂອງບໍລິສັດ. ເຊິ່ງກົນໄກການແກ້ໄຂຄຳຮ້ອງທຸກຂອງຜູ້ລົງທຶນ ຄວນສ້າງເປັນຫ້ອງການສະເພາະ ຫຼື ມີຜູ້ປະສານງານກັບຊຸມຊົນ ທີ່ຖືກແຕ່ງຕັ້ງໂດຍບໍລິສັດຄັກແນ່ ເພື່ອດຳເນີນການແກ້ໄຂຄຳຮ້ອງທຸກທີ່ເກີດຂຶ້ນ. ທຸກໆຜົນກະທົບ ຫຼື ຄວາມກັງວົນທີ່ເກີດຈາກກິດຈະກຳການລົງທຶນ ສາມາດສະເໜີເພື່ອແກ້ໄຂນຳໜ່ວຍງານແກ້ໄຂຄຳຮ້ອງທຸກນີ້. ນັກລົງທຶນ ຕ້ອງແກ້ໄຂ ບັນຫາ ຫຼື ຄວາມກັງວົນ ທີ່ທ່ານສະເໜີມາ.

ໃນການສິ່ງຄຳຮ້ອງທຸກ, ທ່ານຕ້ອງຊອກຫາວິທີທີ່ທ່ານເຫັນວ່າ ບັນຫາຈະໄດ້ຮັບການພິຈາລະນາແກ້ໄຂ. ທ່ານອາດຈະຕົກລົງເຫັນດີ ກ່ຽວກັບ ຂັ້ນຕອນ ແລະ ກົນໄກ ໃນເວລາມີການເຈລະຈາກັບຜູ້ລົງທຶນ ຫຼື ທ່ານສາມາດຕິດຕໍ່ຫາຫ້ອງການແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນເມືອງ, ພະແນກແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນແຂວງ, ສະພາການຄ້າ ແລະ ອຸດສາຫະກຳ ຫຼື ບຸກຄະລາກອນຂອງບໍລິສັດທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ເພື່ອໃຫ້ການຊ່ວຍເຫຼືອໃນການດຳເນີນການ. ຖ້າຫາກທ່ານມີຄວາມສະດວກສາມາດເຂົ້າເຖິງອິນເຕີເນັດໄດ້, ທ່ານກໍ່ສາມາດກວດເບິ່ງເວັບໄຊທ໌ບໍລິສັດຂອງຜູ້ລົງທຶນ ເພື່ອຊອກຫາຂໍ້ມູນການຕິດຕໍ່ ທີ່ລະບຸຢູ່ຕາມເວັບໄຊທ໌ນັ້ນ.

ຄວນມີຫຼາຍຊ່ອງທາງ ກ່ຽວກັບ ວິທີການສິ່ງຄຳຮ້ອງທຸກຂອງທ່ານ (ເຊັ່ນ: ທາງໂທລະສັບ, ອີເມວ, ໄປສະນີ, ຫຼື ສິ່ງ ໂດຍກົງ). ເຊິ່ງຂະບວນການສິ່ງຄຳຮ້ອງທຸກນີ້ຄວນໃຫ້ສາມາດສິ່ງໄດ້ ໂດຍບໍ່ເປີດເຜີຍຊື່. ເພື່ອຄວາມຮັບປະກັນ, ທ່ານສາມາດຂໍການຊ່ວຍເຫຼືອຈາກພະນັກງານພາກລັດທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ຫຼື ອົງການຈັດຕັ້ງທີ່ບໍ່ຂຶ້ນກັບລັດຖະບານ.

ໃນການຮ້ອງທຸກຂອງທ່ານ, ທ່ານຄວນປະກອບຂໍ້ມູນ ກ່ຽວກັບ ສິ່ງທີ່ເກີດຂຶ້ນ ໂດຍສະເພາະສະຖານທີ່ ທີ່ເກີດບັນຫາ, ໃຜໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ, ຂະໜາດຂອງຄວາມເສຍຫາຍ ແລະ ມັນຕິດພັນກັບໂຄງການລົງທຶນ ຫຼື ມີຄວາມຮັບຜິດຊອບຕໍ່ຄວາມເສຍຫາຍ ຫຼື ການລະເມີດສິດທິ ທີ່ເກີດຂຶ້ນ ແນວໃດ.

ຫຼັງຈາກການຍິນຄໍາຮ້ອງທຸກ, ນັກລົງທຶນຄວນຍິນຍັ້ນວ່າໄດ້ຮັບການຮ້ອງທຸກຂອງທ່ານ. ຫຼັງຈາກນັ້ນ, ຕ້ອງມີການກວດກາຄວາມເສຍຫາຍ ຫຼື ການລະເມີດ ແລະ ເລີ່ມດໍາເນີນຂະບວນແກ້ໄຂ. ວິທີການທົ່ວໄປທີ່ຖືກນໍາໃຊ້ຫຼາຍ ແມ່ນການໄກ່ເກ່ຍ ທີ່ລວມມີບຸກຄົນທີ່ສາມ ມີສ່ວນຮ່ວມຈົນກ່ວາຈະຕົກລົງເຫັນດີໃນການແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ້ງໄດ້. ສໍາລັບລາຍລະອຽດ ທ່ານສາມາດອ່ານຢູ່: "ປຶ້ມຄູ່ມືສໍາລັບຊຸມຊົນ ແລະ ຜູ້ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດວຽກງານ ການລົງທຶນຢ່າງມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ ກ່ຽວກັບ ກົນໄກການແກ້ໄຂຄໍາຮ້ອງທຸກ ສໍາລັບຊຸມຊົນໃນ ສປປ ລາວ: ທ່ານສາມາດຮ້ອງທຸກໄດ້ຢູ່ໃສ ໃນເວລາທີ່ມີນັກລົງທຶນບຸກເບີກທີ່ດິນຂອງທ່ານ, ສ້າງມົນລະພິດຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມຂອງທ່ານ ຫຼື ບໍ່ປະຕິບັດຕາມສັນຍາທີ່ໄດ້ຕົກລົງເຫັນດີກັນໄວ້? ຂອງອົງການ GIZ ປີ 2023.

3. ໄລຍະການສິ້ນສຸດໂຄງການລົງທຶນ

ທຸກໂຄງການລົງທຶນ ຕ້ອງສ້າງແຜນການປິດໂຄງການ ໃນເວລາໂຄງການສິ້ນສຸດລົງ. ຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນຄວນມີສ່ວນຮ່ວມເພື່ອພັດທະນາ ແລະ ປະຕິບັດແຜນການປິດໂຄງການກັບນັກລົງທຶນ. ໃນນີ້, ຄວນລະບຸທຸກມາດຕະການ ກ່ຽວກັບ ທີ່ດິນ ແລະ ຜົນກະທົບຈາກການລົງທຶນ ຈະໄດ້ຮັບປັບປຸງ ແລະ ພື້ນຟູ ຄືແນວໃດ. ເຊິ່ງຄວນຈະມີຂໍ້ມູນ ກ່ຽວກັບ ຄວາມເສຍຫາຍ ຫຼື ຜົນກະທົບທາງລົບຕໍ່ຊຸມຊົນ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມວ່າ ມີວິທີການຊົດເຊີຍແນວໃດ. ນອກຈາກນີ້, ການປິດໂຄງການລົງທຶນ ກໍ່ບໍ່ຄວນສົ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ, ຊັບພະຍາກອນທໍາມະຊາດ ຫຼື ຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງຊຸມຊົນ. ເພື່ອໃຫ້ຊຸມຊົນໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດ ໃນການສິ້ນສຸດໂຄງການລົງທຶນ, ຜູ້ລົງທຶນຕ້ອງໄດ້ປະສານສົມທົບກັບບັນດາພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງ ລວມເຖິງອົງການຈັດຕັ້ງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງຂອງລັດ ເພື່ອດໍາເນີນຂະບວນການສິ້ນສຸດໂຄງການລົງທຶນ.

4. ອົງການຈັດຕັ້ງຂອງລັດຖະບານ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ

ຖ້າມີຄວາມສົງໄສກ່ຽວກັບ ໂຄງການລົງທຶນໃນຊ່ວງໄລຍະການວາງແຜນ, ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ແລະ ການສິ້ນສຸດ ໂຄງການລົງທຶນ, ຊຸມຊົນຄວນຕິດຕໍ່ກັບພະນັກງານພາກລັດທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ດັ່ງລຸ່ມນີ້:

- ຂະແໜງແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນ ຢູ່ຂັ້ນເມືອງ ຫຼື ແຂວງ ເພື່ອປຶກສາຫາລືບັນຫາທົ່ວໄປ ກ່ຽວກັບ ການນຳການລົງທຶນ.
- ຂະແໜງຊັບພະຍາກອນທໍາມະຊາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ຂັ້ນເມືອງ ຫຼື ແຂວງ ກ່ຽວກັບ ບັນຫາດ້ານທີ່ດິນ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ
- ຂະແໜງກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ ຂັ້ນເມືອງ ຫຼື ແຂວງ ກ່ຽວກັບ ການນໍາໃຊ້ສານເຄມີກະສິກໍາ ແລະ ການບຸກລຸກພື້ນທີ່ປ່າໄມ້ຂອງຜູ້ລົງທຶນ.
- ຫ້ອງການແຮງງານ ແລະ ສະຫວັດດີການສັງຄົມ ກ່ຽວກັບ ບັນຫາແຮງງານ ຫຼື ການຈ້າງງານ.

ຮູບສະແດງທີ 3: ເສັ້ນທາງຜ່ານສວນປູກໝາກພູກ, ນັກລົງທຶນ ແລະ ຊຸມຊົນຕ້ອງຕົກລົງກັນ ກ່ຽວກັບ ແນວທາງໃນຮູບແບບທີ່ເຄົາລົບເຊິ່ງ ກັນ ແລະ ກັນ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມທຳມະຊາດ. ການຮູ້ຈັກສິດຂອງທ່ານເອງ ແລະ ຮູ້ຈັກພັນທະຂອງນັກລົງທຶນແມ່ນເປັນບາດກ້າວທຳອິດ ທີ່ສຳຄັນ.

ເອກະສານອ້າງອີງ ແລະ ຄູ່ມືແນະນຳ ແລະ ຄູ່ມືຕ່າງໆ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ

ອົງການ GIZ. 2023. ການປົກປ້ອງສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ ສຳລັບການລົງທຶນໃນຂະແໜງກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ຢ່າງມີ ຄວາມຮັບຜິດຊອບຢູ່ ສປປ ລາວ - ຄູ່ມືແນະນຳສຳລັບນັກລົງທຶນ ແລະ ຜູ້ທີ່ເຮັດວຽກກ່ຽວກັບການລົງທຶນຢ່າງມີຄວາມ ຮັບຜິດຊອບ.

ອົງການ GIZ. 2023. ການບັນລຸການມີສ່ວນຮ່ວມກັບຊຸມຊົນ ທີ່ມີປະສິດທິຜົນ ແລະ ທົ່ວເຖິງ ສຳລັບການລົງທຶນໃນຂະ ແໜງກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ຢ່າງມີຄວາມຮັບຜິດຊອບຢູ່ ສປປ ລາວ - ຄູ່ມືສຳລັບນັກລົງທຶນ ແລະ ຜູ້ທີ່ເຮັດວຽກກ່ຽວກັບການ ລົງທຶນຢ່າງມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ.

ອົງການ GIZ. 2022: ຄູ່ມືແນະນຳ ກ່ຽວກັບ ການລົງທຶນໃນຂົງເຂດທີ່ດິນທີ່ມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ ສຳລັບຊຸມຊົນ, ລັດຖະ ບານ ແລະ ນັກລົງທຶນ.

ອົງການ GIZ. 2022: ການລວມເອົາບັນດາຫຼັກການ ການລົງທຶນໃນຂົງເຂດທີ່ດິນ ທີ່ມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ ເຂົ້າໃນນະໂຍ ບາຍ ແລະ ການປະຕິບັດຕົວຈິງ ຂອງຜູ້ລົງທຶນ: ຄູ່ມືສຳລັບນັກລົງທຶນ.

ອົງການ GIZ. 2022: ການສົ່ງເສີມ, ອຳນວຍຄວາມສະດວກ ແລະ ຄຸ້ມຄອງ ການລົງທຶນໃນຂົງເຂດທີ່ດິນທີ່ມີຄວາມຮັບຜິດ ຊອບ: ຄູ່ມືສຳລັບລັດຖະບານ.

ອົງການ GIZ. 2022: ການບັນລຸການລົງທຶນໃນຂົງເຂດທີ່ດິນທີ່ມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ: ຄູ່ມືສໍາລັບຊຸມຊົນ.

ອົງການ GIZ. 2023. ຂັ້ນຕອນການລົງທຶນ ແລະ ຂະບວນການ ເພື່ອຮັບປະກັນ ການລົງທຶນໃນຂະແໜງກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ ຢ່າງມີຄວາມຮັບຜິດຊອບຢູ່ ສປປ ລາວ: ຄູ່ມືແນະນຳສໍາລັບນັກລົງທຶນ ແລະ ຜູ້ທີ່ເຮັດວຽກກ່ຽວກັບການລົງທຶນຢ່າງມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ.

ອົງການ GIZ. 2023. ການລົງທຶນໃນຂະແໜງກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ ທີ່ມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ: ຈະສ້າງກົນໄກການແກ້ໄຂຄໍາຮ້ອງທຸກ ຂອງບໍລິສັດຄືແນວໃດ: ຄູ່ມືສໍາລັບນັກລົງທຶນ ແລະ ຜູ້ທີ່ເຮັດວຽກກ່ຽວກັບການລົງທຶນທີ່ມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ.

ອົງການ GIZ. 2023. ທ່ານສາມາດຮ້ອງທຸກຢູ່ໃສ ຖ້ານັກລົງທຶນ ບຸກລຸກທີ່ດິນຂອງທ່ານ, ສ້າງມົນລະພິດຕໍ່ສິ່ງແວດ ລ້ອມ ຫຼື ບໍ່ເຮັດຕາມສັນຍາທີ່ໄດ້ຕົກລົງກັນ? ກົນໄກການແກ້ໄຂຄໍາຮ້ອງທຸກສໍາລັບຊຸມຊົນຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ ຄູ່ມືສໍາລັບຊຸມຊົນ ແລະ ຜູ້ທີ່ເຮັດວຽກກ່ຽວກັບການລົງທຶນຢ່າງມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ.

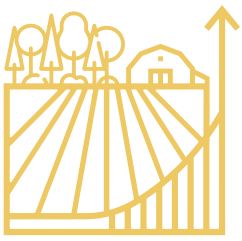

ຂໍ້ມູນເພີ່ມເຕີມ

CFS (FAO, IFAD and WFP), 2014: Principles for Responsible Investment in Agriculture and Food Systems. (<https://www.fao.org/3/au866e/au866e.pdf>)

FAO, 2014: Respecting Free, Prior, and Informed Consent. (<https://www.fao.org/3/i6190e/i6190e.pdf>)

FAO, 2022: Voluntary Guidelines on the Responsible Governance of Tenure (VGGT) of Land, Fisheries, and Forests in the context of National Food Security. (<https://www.fao.org/3/i2801e/i2801e.pdf>)

RGIL ການຄຸ້ມຄອງການລົງທຶນໃນຂົງເຂດທີ່ດິນຢ່າງມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ

ຈັດພິມໂດຍ:

ກະຊວງ ແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນ ແລະ ອົງການຮ່ວມມືສາກົນຂອງປະເທດເຢຍລະມັນ GIZ (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit GmbH)

ສໍານັກງານຕັ້ງຢູ່:

ບອນ ແລະ ເອຊ໌ບອຣນ, ປະເທດເຢຍລະມັນ
ກົມພັດທະນາຊຸມນະບົດ ແລະ ກະສິກໍາ
Friedrich Ebert Allee 36 + 40
53113 ບອນ, ປະເທດເຢຍລະມັນ
ໂທ: +49 228 44 60-0
ອີເມວ: GlobalvorhabenLand@giz.de
ເວັບໄຊທ໌: www.giz.de/responsiblelandpolicy

ຜູ້ຮັບຜິດຊອບ:

ປອ. Klaus Ackermann, klaus.ackermann@giz.de/Dr. Oliver Schoenweger, oliver.schoenweger@giz.de
ຜູ້ຮັບຜິດຊອບໂຄງການ RGIL ປະຈໍາສປປ ລາວ: Eva Prediger, eva.prediger@giz.de

ທີ່ປຶກສາ:

Jan Schulz (ທີ່ປຶກສາ NIRAS-IP ພາຍໃຕ້ໂຄງການ RGIL)

ປະກອບສ່ວນໂດຍ:

ປອ. ວົງ ນັນທະວົງ ແລະ ທີມງານທີ່ປຶກສາ NIRAS IP Consult, Eva Prediger, ຂັນແກ້ວ ອຸປຣະວັນ, ວານິດາ ຄວາງວິຈິດ, Nora Teufel ຈາກ GIZ

ອອກແບບໂດຍ:

Milorad Vidovic ທີ່ປຶກສາ NIRAS-IP ພາຍໃຕ້ໂຄງການ RGIL

ຮູບພາບປະກອບໂດຍ:

Jan Schulz ແລະ ຂັນແກ້ວ ອຸປຣະວັນ

ລິ້ງເວບໄຊທ໌:

ເວັບໄຊທ໌ພາຍນອກ ທີ່ເຊື່ອມຕໍ່ ຫຼື ໄດ້ລະບຸຢູ່ໃນປຶ້ມຫນ້າ ດ້ານເນື້ອໃນແມ່ນເປັນຄວາມຮັບຜິດຊອບ ຂອງຜູ້ຈັດພິມຂອງເວັບໄຊທ໌ເຂົາເຈົ້າເອງ. GIZ ຈະບໍ່ມີສ່ວນ ຮັບຜິດຊອບຕໍ່ເນື້ອຫາໃດໆ ໃນເວັບໄຊທ໌ ພາຍນອກດັ່ງກ່າວ.

ການປະຕິເສດຄວາມຮັບຜິດຊອບ (Disclaimer):

ປຶ້ມຫນ້າຖືກຂຽນຂຶ້ນ ເຊິ່ງເປັນສ່ວນໜຶ່ງຂອງ ໂຄງການສົ່ງເສີມການຄຸ້ມຄອງການລົງທຶນໃນຂົງເຂດທີ່ດິນ ທີ່ມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ (RGIL), ໂດຍໄດ້ຮັບທຶນສະໜັບສະໜູນ ຈາກ ສະຫະພາບເອີຣົບ ແລະ ກະຊວງຮ່ວມມືດ້ານເສດຖະກິດ ແລະ ການພັດທະນາ ຂອງລັດຖະບານເຢຍລະມັນ. ເນື້ອໃນຫຼັກແມ່ນເປັນຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງ GIZ ແຕ່ ພຽງຜູ້ດຽວ ແລະ ຈະບໍ່ແມ່ນຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງ ສະຫະພາບເອີຣົບ ຫຼື ກະຊວງຮ່ວມມືດ້ານເສດຖະກິດ ແລະ ການພັດທະນາ. ໂຄງການ RGIL ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຢູ່ພາຍໃຕ້ກອບລວມຂອງໂຄງການຢູ່ ສາມ ປະເທດຄື: ໂຄງການ S2RAI ຢູ່ປະເທດ ອິທິໂອເປຍ, ໂຄງການ ELTeS ຢູ່ ສປປລາວ, ໂຄງການ RELAPU ຢູ່ປະເທດ ອູການດາ. ໂຄງການເຫຼົ່ານີ້ແມ່ນໄດ້ຖືກຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ພາຍໃຕ້ ໂຄງການລະດັບໂລກ ກ່ຽວກັບ ນະໂຍບາຍດ້ານທີ່ດິນ ເຊິ່ງເປັນສ່ວນໜຶ່ງໃນການ ລິເລີ່ມ ໂຄງການສະເພາະຂອງເຢຍລະມັນ ການປັບປຸງລະບົບກະສິກໍາ ແລະ ສະບຽງອາຫານ ຂອງກະຊວງການຮ່ວມມືດ້ານເສດຖະກິດ ແລະ ການພັດທະນາ ຂອງ ລັດຖະບານ ເຢຍລະມັນ (BMZ). ໂຄງການ RGIL ແມ່ນໄດ້ຮັບທຶນຮ່ວມສະໜັບສະໜູນຈາກ ສະຫະພາບເອີຣົບ ແລະ BMZ.

ເປົ້າໝາຍຂອງໂຄງການແມ່ນ ເພື່ອຮັບປະກັນໃຫ້ ການລົງທຶນໃນຂົງເຂດທີ່ດິນມີປະສິດທິຜົນ, ປະກອບສ່ວນ ຕໍ່ການຄຸ້ມຄອງທີ່ດິນທີ່ຍືນຍົງ ແລະ ເຄົາລົບສິດ ແລະ ຄວາມ ຕ້ອງການຂອງ ຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນ ໂດຍສະເພາະແມ່ນກຸ່ມທີ່ມີຄວາມສ່ຽງ ແລະ ແມ່ຍິງ.

GIZ ແມ່ນພາກສ່ວນທີ່ຮັບຜິດຊອບ ດ້ານເນື້ອໃນຂອງປຶ້ມຫນ້າ.

ເດືອນ ມິຖຸນາ 2023

